

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 1726

Warszawa, 25 sierpnia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Pana Zbigniewa Boguckiego, Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z poważaniem

(-) Karol Nawrocki

U S T A W A

z dnia 2025 r.

o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, 620 i 621) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) użyte w art. 2 w ust. 1 w zdaniu pierwszym i w ust. 2 w zdaniu pierwszym, w art. 4 w ust. 20a w zdaniu pierwszym, w art. 12a w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia, w art. 42 w ust. 3a w zdaniu pierwszym, w ust. 5a, w ust. 6 w zdaniu pierwszym, w ust. 7 w zdaniu pierwszym, w ust. 8 w części wspólnej, w ust. 11 w części wspólnej i w ust. 12a, w art. 42a w ust. 1 w zdaniu pierwszym, w art. 42b, w art. 50a, w art. 55b w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „do dnia 30 września 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 4 marca 2026 r.”;
- 2) w art. 2:
 - a) w ust. 3:
 - pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) którzy uzyskali ochronę czasową na terenie innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej przyznaną z powodu działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy;”,
 - dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) którzy przekroczyli granicę państwową na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego.”,
 - b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawę z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim oraz ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej.

„3a. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców przekazuje na bieżąco Komendantowi Głównemu Straży Granicznej informacje o dokumentach i złożonych wnioskach, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2.”;

3) w art. 3 w ust. 4:

a) w pkt 1 lit. e i f otrzymują brzmienie:

„e) rodzaj dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy,

f) serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy,”

b) uchyla się pkt 6,

c) dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) odciski palców, o których mowa w art. 4 ust. 8, jeżeli występują.”;

4) w art. 4:

a) w ust. 2 skreśla się zdanie trzecie,

b) w ust. 3a skreśla się zdanie drugie,

c) w ust. 4 pkt 20a otrzymuje brzmienie:

„20a) oświadczenie o braku posiadania tytułów pobytowych, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1, lub wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 2 – 4;”,

d) w ust. 8 skreśla się zdanie drugie,

e) po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:

„11a. Organ gminy potwierdza istnienie więzów rodzinnych, o których mowa w ust. 4 pkt 20, stosownymi dokumentami stanu cywilnego bądź innymi dokumentami wydanymi przez właściwe władze, chyba że istnienie tych więzi będzie możliwe do potwierdzenia na podstawie danych znajdujących się w rejestrze PESEL.”,

f) po ust. 14 dodaje się ust. 14a w brzmieniu:

„14a. Minister właściwy do spraw informatyzacji, jeżeli warunki techniczne i organizacyjne to umożliwiają, udostępnia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej w drodze teletransmisji danych fotografię, o której mowa w ust. 7, osoby, której ma zostać nadany numer PESEL, w celu potwierdzenia tożsamości i autentyczności danych tej osoby podczas weryfikacji, o której mowa w ust. 14. Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji z rejestru odpraw granicznych i legitymowań Komendanta Głównego Straży Granicznej wynik weryfikacji wraz z imieniem, nazwiskiem, datą urodzenia, numerem PESEL – jeśli widnieje w rejestrze, obywatelstwem, krajem wydania

dokumentu podróży i numerem tego dokumentu, w celu zapewnienia poprawności danych wprowadzanych do rejestru PESEL i rejestru obywateli Ukrainy.”,

g) w ust. 17a pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) uzyskaniu przez obywatela Ukrainy ochrony czasowej, o której mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3.”,

h) ust. 17k otrzymuje brzmienie:

„17k. W przypadku ujawnienia, że obywatelowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej został nadany numer PESEL na podstawie ust. 1 lub że takiemu obywatelowi został nadany status UKR na podstawie ust. 1a, status UKR jest zmieniany na status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Zmiany statusu dokonuje dowolny organ wykonawczy gminy. Datą zmiany statusu jest data nadania statusu UKR.”,

i) po ust. 17k dodaje ust. 17l w brzmieniu:

„17l. W przypadku ujawnienia, że osobie, która posiadała jeden z dokumentów potwierdzających uprawnienie, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1, został nadany numer PESEL na podstawie ust. 1 lub że takiej osobie został nadany status UKR na podstawie ust. 1a, status UKR zmienia się na status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. c ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Zmiany statusu dokonuje dowolny organ wykonawczy gminy. Datą zmiany statusu jest data nadania statusu UKR.”,

j) ust. 20b otrzymuje brzmienie:

„20b. W przypadku zmiany danych, o których mowa w art. 8 pkt 1, 9, 11 lub 24 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, obywatel Ukrainy jest zobowiązany dokonać zgłoszenia zmiany tych danych w dowolnym organie gminy. W organie tym obywatel Ukrainy może także dokonać rejestracji danych, o których mowa w art. 8 pkt 3 i 3a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności.”;

5) w art. 10 w ust. 1a we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „w ramach publicznej aplikacji mobilnej, o której mowa w art. 19e ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,” zastępuje się wyrazami „w aplikacji mObywatel w rozumieniu ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel”;

6) w art. 11 w ust. 4 wyrazy „Korzystanie przez obywatela Ukrainy z” zastępuje się wyrazami „Uzyskanie przez obywatela Ukrainy”;

7) w art. 12:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zapewnieniu zakwaterowania zbiorowego z całodziennym wyżywieniem, za które uznaje się zakwaterowanie w obiekcie:

a) w którym przebywa co najmniej 20 osób lub

b) w którym za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny przebywają osoby, o których mowa w art. 27e, lub

c) będącym własnością lub przedmiotem trwałego zarządu jednostek sektora finansów publicznych;”;

b) ust. 17 otrzymuje brzmienie:

„17. Wojewoda oraz podmioty określone w ust. 3 i 4 mogą zapewnić pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie dłużej niż przez 120 dni od dnia pierwszego wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie dłużej niż do dnia 31 października 2025 r.”;

c) uchyla się ust. 17a i 17b,

d) ust. 17c otrzymuje brzmienie:

„17c. Od dnia 1 listopada 2025 r. wojewoda oraz podmioty określone w ust. 3 i 4 mogą zapewnić pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1, obywatelowi Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, w przypadku posiadania przez niego statusu UKR oraz gdy spełnia jeden z warunków:

1) posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne, o którym mowa w art. 5 pkt 1–2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), lub jest opiekunem takiej osoby i nie pobiera świadczenia pielęgnacyjnego;

2) ukończył:

a) w przypadku kobiet – 60. rok życia,

b) w przypadku mężczyzn – 65. rok życia

– o ile nie pobiera polskiego świadczenia emerytalnego;

3) jest kobietą w ciąży lub osobą wychowującą dziecko do 12 miesiąca życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;

- 4) samotnie sprawuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem lub więcej dzieci, o ile przynajmniej jedno z dzieci nie ukończyło 7. roku życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- 5) jest małoletnim w pieczy zastępczej lub jest małoletnim, na którego nie jest pobierane świadczenie wychowawcze;
- 6) jest opiekunem tymczasowym ustanowionym dla małoletnich, o których mowa w art. 25a ust. 1, lub jest opiekunem ustanowionym przez władze ukraińskie, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1;
- 7) jest pełnoletnim uczniem szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w formie dziennej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. a–d ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043), nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w którym ukończył 20. rok życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- 8) jest osobą bezpośrednio po hospitalizacji finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia lub Fundusz Pomocy, o którym mowa w art. 14 ust. 1, trwającej przynajmniej 7 dni, nie dłużej niż do ustania przyczyny będącej powodem hospitalizacji;
- 9) z góry pokrył część kosztów pomocy w wysokości 15 zł za osobę dziennie w przypadku pobytu:
 - a) małoletniego, na którego pobierane jest świadczenie wychowawcze,
 - b) emeryta, który pobiera polskie świadczenie emerytalne.”,
- e) uchyla się ust. 17d,
- f) ust. 17e otrzymuje brzmienie:

„17e. Partycypacja obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1, w kosztach pomocy, o której mowa w ust. 17c pkt 9, obniża wysokość pomocy zapewnianej przez wojewodę oraz podmioty określone w ust. 3 i 4. Koszty te obywatel Ukrainy uiszcza podmiotom realizującym na rzecz wojewody oraz podmiotów określonych w ust. 3 i 4 usługi w zakresie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego.”,
- g) uchyla się ust. 17f,
- h) w ust. 17g w pkt 5 skreśla się wyrazy „lub 17d”,
- i) ust. 17h otrzymuje brzmienie:

„17h. W przypadku pisemnego oświadczenia o niepobieraniu świadczenia wychowawczego lub emerytalnego, lub pielęgnacyjnego wojewoda oraz podmioty,

o których mowa w ust. 3 i 4, mają prawo pozyskiwać informacje o pobieraniu świadczeń, a organy właściwe do gromadzenia tych danych obowiązane są do udzielenia informacji, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia wpływu wniosku.”,

j) w ust. 17j skreśla się wyrazy „i ust. 17d pkt 1”,

k) po ust. 17j dodaje się ust. 17k w brzmieniu:

„17k. Wojewoda ma prawo nakazać natychmiastowe wykwaterowanie obywateli Ukrainy, którzy:

1) notorycznie łamią przyjęty w obiekcie zakwaterowania regulamin wewnętrzny w zakresie ciszy nocnej, utrzymania czystości i porządku wewnątrz użytkowanych pomieszczeń, przyjmowania gości i zasad trzymania zwierząt domowych;

2) spożywają alkohol, używają środków odurzających, stosują przemoc fizyczną lub psychiczną w stosunku do innych osób;

3) nie wywiązują się z partycypacji z góry w kosztach pobytu.”;

8) w art. 12a w ust. 3 wyrazy „5 dni roboczych” zastępuje się wyrazami „10 dni roboczych”;

9) w art. 14:

a) uchyla się ust. 4c,

b) ust. 4d otrzymuje brzmienie:

„4d. Odsetki od zgromadzonych środków z Funduszu podlegają zwrotowi na wydzielony rachunek prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w terminie 15 dni od dnia upływu każdego kwartału, z wyjątkiem odsetek znajdujących się na wyodrębnionych dla dysponentów rachunkach pomocniczych Funduszu, które zwracane są w terminie określonym w porozumieniach, o których mowa w ust. 10.”,

c) uchyla się ust. 16–17,

d) po ust. 17 dodaje się ust. 17a i 17b w brzmieniu:

„17a. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może żądać od upoważnionych podmiotów, o których mowa w ust. 4 i 4a, bieżących informacji i wyjaśnień w zakresie finansowanych lub dofinansowanych z Funduszu zadań, o których mowa w ust. 1.

17b. Podmioty, które otrzymały środki z Funduszu, są zobowiązane przekazać na żądanie upoważnionych podmiotów, o których mowa w ust. 4 i 4a, lub wojewodów bieżące informacje i wyjaśnienia w zakresie, o którym mowa w ust. 17a.”,

e) uchyla się ust. 18,

f) w ust. 21a i 22 wyrazy „ust. 17 i 21” zastępuje się wyrazami „ust. 21”,

10) w art. 16 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku niedoboru na rachunku Funduszu środków niezbędnych do terminowej obsługi działań, o których mowa w art. 14 ust. 6, 6a i 6d–6f, finansowanie ich realizacji może odbywać się, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego.”;

11) uchyla się art. 22a–22h;

12) w art. 25¹:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, w tym przestrzegania praw dziecka, sprawuje powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej.”;

b) dodaje się ust. 13 w brzmieniu:

„13. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, mając na uwadze przestrzeganie praw dziecka i dobro dziecka oraz potrzebę zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna.”;

13) w art. 26:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

a) zamieszkuje z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

b) z tytułu aktywności zawodowej w rozumieniu art. 7 pkt 2 lit. a, b i d ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858 oraz z 2025 r. poz. 619 i 1083) podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu od

podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w rozumieniu tej ustawy; przepisy art. 10 ust. 4-7 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka – „Aktywny rodzic” stosuje się,

c) dziecko, na które ubiega się o świadczenie wychowawcze lub otrzymuje świadczenie wychowawcze, realizuje odpowiednio obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny albo obowiązek nauki, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737), co zostało potwierdzone w wyniku weryfikacji dokonanej na podstawie art. 66b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152, 858, 1572 i 1933 oraz z 2025 r. poz. 1019), chyba że dziecko jest w wieku, w jakim obowiązki te go nie dotyczą, albo obowiązki te zostały mu odroczone, albo dziecko realizuje obowiązek nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244 oraz z 2025 r. poz. 620), zgodnie z art. 36 ust. 12 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe,”

b) po ust. 3bc dodaje się ust. 3bd-3be w brzmieniu:

„3bd. Realizację przez dziecko obowiązku nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze lub je pobierająca potwierdza zaświadczeniem wydanym przez uczelnię, organizatora kwalifikacyjnego kursu zawodowego albo praktyki absolwenckiej.

3be. W przypadku stwierdzenia niespełnienia warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uchyla w drodze decyzji prawo do świadczenia wychowawczego.”;

14) uchyla się art. 28;

15) uchyla się art. 31a i art. 31b;

16) w art. 37:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej tak jak osoba posiadająca obywatelstwo polskie, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.²⁾), na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie.”,

b) uchyla się ust. 1a i ust. 2–4;

17) w art. 42a:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Obywatelowi Ukrainy zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być udzielone tylko raz.”,

b) w ust. 5:

– w pkt 2 wyrazy „obowiązujących Rzeczpospolitą Polską.” zastępuje się wyrazami „obowiązujących Rzeczpospolitą Polską, lub”,

– dodaje się pkt 3 i 4 w brzmieniu:

„3) w postępowaniu w sprawie udzielenia obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy:

a) złożył on wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane lub informacje, lub

b) zeznał on nieprawdę lub zataił prawdę albo podrobił lub przerobił dokument w celu użycia go jako autentycznego lub takiego dokumentu używał jako autentycznego, lub

4) związek małżeński został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

18) w art. 42c w pkt 1 i w art. 42g w ust. 4 w pkt 10 wyrazy „w dniu 4 marca 2024 r.” zastępuje się wyrazami „w dniu 4 czerwca 2025 r.”;

19) po art. 42w dodaje się art. 42x w brzmieniu:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 858, 1222, 1593, 1615 i 1915 oraz z 2025 r. poz. 129, 304, 620, 637, 779 i 1083.

„Art. 42x. Jeżeli do dnia 4 marca 2026 r. uprawniony obywatel Ukrainy złoży wniosek, o którym mowa w art. 42c lub art. 42d, w trybie przewidzianym w art. 42f ust. 1, pobyt obywatela Ukrainy, dla którego został złożony wniosek, uważa się za legalny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia:

- 1) odbioru karty pobytu lub jej unieważnienia w trybie art. 42r ust. 2,
- 2) w którym decyzja o odmowie wydania karty pobytu lub umorzeniu postępowania w sprawie wydania karty pobytu stanie się ostateczna.”;

20) w art. 50:

- a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 31 marca 2026 r., zwracają środki z Funduszu niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2025 r. na wydzielony rachunek, z którego otrzymały środki z Funduszu.”,

- b) uchyla się ust. 5b,

- c) po ust. 5b dodaje się ust. 5c w brzmieniu:

„5c. Jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 15 kwietnia 2026 r. informują ministra właściwego do spraw finansów publicznych o dokonaniu zwrotu środków, o którym mowa w ust. 4, lub o całkowitym wykorzystaniu środków z Funduszu, o których mowa w ust. 1, 6 i 6a.”;

21) art. 50ba otrzymuje brzmienie:

„Art. 50ba. W roku 2025 przy podziale łącznej kwoty potrzeb oświatowych między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie uwzględnia się dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.”;

22) w art. 50c:

- a) w ust. 10 objaśnienie symbolu WbU_{t-1} otrzymuje brzmienie:

„ WbU_{t-1} – poniesione w 2025 r. z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, inne niż wymienione w $WbUE_{t-1}$, WbI_{t-1} i WbP_{t-1} wydatki bieżące na prowadzenie przez tę jednostkę szkół danego typu, w których jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, niebędących szkołami specjalnymi,

związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami, będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,”

b) w ust. 11 objaśnienie symbolu WbU_{t-1} otrzymuje brzmienie:

„ WbU_{t-1} – poniesione w 2025 r. z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, inne niż wymienione w $WbUE_{t-1}$, WbI_{t-1} i WbP_{t-1} wydatki bieżące na prowadzenie przez tę jednostkę szkół danego typu będących szkołami specjalnymi, związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,”;

23) w art. 56 i art. 57 wyrazy „W latach szkolnych 2021/2022–2024/2025” zastępuje się wyrazami „Do dnia 4 marca 2026 r.”;

24) w art. 56a i w art. 58 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 3 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „31 sierpnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „4 marca 2026 r.”;

25) w art. 57a wyrazy „W roku szkolnym 2024/2025” zastępuje się wyrazami „Do dnia 4 marca 2026 r.”;

26) w art. 63 w ust. 1 i 3 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „do 30 września 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 4 marca 2026 r.”;

27) w art. 64b we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „do 30 września 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 2025 r.”;

28) art. 115 otrzymuje brzmienie:

„Art. 115. Rada Ministrów raz na 12 miesięcy składa Sejmowi i Senatowi szczegółowe sprawozdanie na piśmie z wykonania ustawy. Ostatnie sprawozdanie składa się w terminie 6 miesięcy od daty wskazanej w art. 2 ust. 1, określającej legalny pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawozdanie czyni się niezwłocznie przedmiotem debat Sejmu i Senatu.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 620 i 1019) w art. 91a w ust. 4 wyrazy „art. 10–28b” zastępuje się wyrazami „art. 10–28, art. 28a, art. 28b”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, 340, 368, 620, 680 i 1022) w art. 52zo w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 2 oraz w art. 52zp–52zr wyrazy „do dnia 31 grudnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 2026 r.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278, 340, 620, 680, 1022 i 1074) w art. 38wc w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 2 oraz w art. 38xb wyrazy „do dnia 31 grudnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 2026 r.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz. 1287 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619 i 769) w art. 7:

1) w ust. 1d:

a) we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazie „jeżeli” dodaje się wyrazy „w okresie 4 lat bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku o uznanie czasu wykonywania zawodu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z odbyciem stażu podyplomowego”;

b) w pkt 2 po wyrazie „przez” dodaje się wyraz „łącznie”;

2) po ust. 2d dodaje się ust. 2da–2dc w brzmieniu:

„2da. Lekarz albo lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 2a, składa po raz pierwszy wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e, do okręgowej izby lekarskiej w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania decyzji, o której mowa w ust. 2b.

2db. Właściwa okręgowa izba lekarska wydaje lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Terminu, o którym mowa w ust. 2da, nie stosuje się do kolejnych wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e, złożonych na podstawie tej samej decyzji.

2dc. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, po terminie wskazanym w ust. 2da, okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku przepisu ust. 21 nie stosuje się.”;

3) w ust. 2e zdanie czwarte otrzymuje brzmienie:

„Okręgowa rada lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu przez radę, jednocześnie wskazując przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania.”;

- 4) po ust. 12b dodaje się ust. 12c–12e w brzmieniu:

„12c. Lekarz albo lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 9 lub 10, składa po raz pierwszy wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 13, do okręgowej izby lekarskiej w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania decyzji, o której mowa w ust. 12.

12d. Właściwa okręgowa izba lekarska wydaje lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Terminu, o którym mowa w ust. 12c, nie stosuje się do kolejnych wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 13, złożonych na podstawie tej samej decyzji.

12e. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, po terminie wskazanym w ust. 12c, okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku przepisu ust. 21 nie stosuje się.”;

- 5) w ust. 13 zdanie czwarte otrzymuje brzmienie:

„Okręgowa rada lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem warunkowego prawa wykonywania zawodu przez radę, jednocześnie wskazując przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania.”;

- 6) po ust. 18b dodaje się ust. 18c w brzmieniu:

„18c. Lekarz lub lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 2a albo w ust. 9 lub 10, jest obowiązany do poinformowania ministra właściwego do spraw zdrowia o zmianie danych osobowych oraz zmianie adresu do korespondencji.”;

- 7) po ust. 21 dodaje się ust. 21a w brzmieniu:

„21a. Okręgowa rada lekarska albo Naczelna Rada Lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o wszelkich rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, wydanych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentysty,

o którym mowa w ust. 21, oraz przekazuje potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopię tych rozstrzygnięć.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 256 § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską, ideologię Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.”;

2) art. 264 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępu lub we współdziałaniu z innymi osobami, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

§ 3. Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w pkt 1 w lit. a tiret trzecie otrzymuje brzmienie:

„– zbrodni członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką.”;

2) art. 2a otrzymuje brzmienie:

„Art. 2a. Zbrodniami członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką w rozumieniu ustawy jest zbrodnia ludobójstwa dokonana na terytorium II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1943-1945, a także inne czyny polegające na stosowaniu przemocy, terroru lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności narodowości polskiej lub obywateli polskich innych narodowości.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006 i 1019) uchyla się art. 13aa.

Art. 9. W ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989 oraz z 2025 r. poz. 622 i 921) w art. 30 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego;”.

Art. 10. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, 854 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 129, 619 i 637) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35a dodaje się ust. 30 i 31 w brzmieniu:

„30. Przepisu ust. 12 nie stosuje się do pielęgniarki albo położnej, która posiada zgodę ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 1 lub 14, i prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 6 lub 18, oraz w okresie jego obowiązywania wykonuje zawód na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jednocześnie kształci się w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1.

31. Właściwa okręgowa rada pielęgniarek i położnych na wniosek pielęgniarki lub położnej może przedłużyć prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 6 i 18, na okres kształcenia się w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1, jednak na nie dłużej niż 3 lata, po przedłożeniu przez wnioskodawcę zaświadczenia o aktualnym zatrudnieniu w zawodzie pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zaświadczenia o realizacji kształcenia w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1.”;

2) uchyla się art. 55a.

Art. 11. Przepisu art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do obywateli Ukrainy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy posiadali status UKR, pomimo wcześniejszego posiadania ochrony czasowej na terenie innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 12. Minister właściwy do spraw informatyzacji, jeżeli warunki techniczne i organizacyjne to umożliwiają, udostępnia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej fotografię, o której mowa w art. 4 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1, osoby, która posiada lub posiadała status UKR, w celu potwierdzenia w sposób niebudzący wątpliwości tożsamości i autentyczności danych tej osoby. Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji wynik weryfikacji wraz z danymi osoby, w tym jej fotografię zgromadzoną w związku z odprawą graniczną, w celu weryfikacji poprawności zapisów danych w rejestrze PESEL i rejestrze obywateli Ukrainy oraz weryfikacji, czy osoba posiada tylko jeden numer PESEL.

Art. 13. Przepis art. 12 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również do osób zamieszkujących w miejscach zakwaterowania zbiorowego do dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 14. Minister właściwy do spraw informatyzacji usunie dane użytkowników systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 22a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, gromadzone na profilu pracownika, w tym dane użytkowników usługi online lub usługi sieciowej, o których mowa w uchylanym art. 22f ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie przepisu art. 1 pkt 11.

Art. 15. Odsetki, o których mowa w art. 14 ust. 4c ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, niewykorzystane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają zwrotowi na wydzielony rachunek prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w terminie 15 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. Do procedur związanych z nadzorem, o którym mowa w art. 25¹ ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 17. 1. Prawo do świadczeń, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym wygasa z mocy prawa z dniem 1 grudnia 2025 r.

2. Osoby, pobierające świadczenie, o którym mowa w ust. 1, mogą złożyć wniosek o ustalenia prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Osobom, które złożą wniosek, o którym mowa w ust. 2, w okresie od dnia wejścia w życie ustawy do dnia 31 stycznia 2026 r. spełniającym warunki, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, prawo do świadczenia ustala się od dnia 1 grudnia 2026 r.

Art. 18. 1. Żłobki i kluby dziecięce utworzone lub prowadzone zgodnie z przepisami art. 28 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, mogą być prowadzone po dniu 1 grudnia 2025 r., o ile:

- 1) spełnią wymagania dotyczące żłobków i klubów dziecięcych określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz
- 2) podmiot prowadzący odpowiednio żłobek lub klub dziecięcy wystąpi do organu prowadzącego rejestr żłobków i klubów dziecięcych, o którym mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, z wnioskiem o zmianę danych obejmujących wymagania dotyczące odpowiednio żłobka i klubu dziecięcego określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

2. Dzienny opiekun sprawujący opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 zgodnie z przepisami art. 28 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, może sprawować tę opiekę po dniu 1 grudnia 2025 r., o ile:

- 1) spełni wymagania dotyczące dziennego opiekuna określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz
- 2) odpowiednio podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek wystąpi do organu prowadzącego wykaz dziennych opiekunów, o którym mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, z wnioskiem o zmianę danych obejmujących wymagania dotyczące dziennych opiekunów określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

3. Organ prowadzący odpowiednio rejestr żłobków i klubów dziecięcych lub wykaz dziennych opiekunów, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, jest obowiązany do dnia 31 grudnia 2025 r. do uzupełnienia danych zawartych odpowiednio w rejestrze lub wykazie o dane, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 pkt 2.

Art. 19. Ograniczenie, o którym mowa w art. 42a ust. 1a, ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się do przypadków udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie art. 42a ust. 1 tej ustawy w okresie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 20. W latach 2025 i 2026 środki rezerwy, o której mowa w art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717), mogą być przeznaczone na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności dla jednostek samorządu terytorialnego, które realizują zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie ustawy zmienianej w art. 1 albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa. Przy podziale środków rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego mogą być uwzględniane zdarzenia, które wystąpiły w latach poprzednich.

Art. 21. 1. Do postępowań w sprawie decyzji, o których mowa w art. 7 ust. 1d ustawy zmienianej w art. 5, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. W przypadku osób, które uzyskały zgodę, o której mowa w art. 7 ust. 2a albo 9 lub 10 ustawy zmienianej w art. 5, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, bieg terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 2da i 12c ustawy zmienianej w art. 5, na złożenie wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Do postępowań w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w art. 7 ust. 2e lub 13 ustawy zmienianej w art. 5, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Przepisy art. 7 ust. 2e, 13 i 21a ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się także do rozstrzygnięć podjętych w wyniku postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 22. Do postępowań w sprawie uznania za obywatela polskiego wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2025 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 3 lit. c, która wchodzi w życie po upływie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 1 pkt 7 lit. c–j i pkt 16, które wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2025 r.;
- 3) art. 1 pkt 11, art. 6 i art. 11, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.;
- 4) art. 1 pkt 13 i 14, które wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2025 r.;

- 5) art. 1 pkt 18 i 19, które wchodzi w życie z dniem określonym w komunikacie, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 854);
- 6) art. 1 pkt 24 i art. 2, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 2025 r.

UZASADNIENIE

W dniu 25 sierpnia 2025 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Karol Nawrocki, działając na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., odmówił podpisania ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw i przekazał ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wetując przedmiotową ustawę stoi na stanowisku, że utrzymywanie w ustawie mechanizmów zapewniających uprzywilejowane traktowanie obywateli Ukrainy względem obywateli Rzeczypospolitej Polskiej w kolejnych latach jest niedopuszczalne. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wskazał, że najbardziej jaskrawym przykładem w tym zakresie jest fakt, że każdy obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.), zwanej dalej także „ustawą specjalną” automatycznie uzyskuje dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Sytuacja taka uprzywilejowuje obywateli Ukrainy wobec obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, którzy na terytorium własnego państwa, aby mieć dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej muszą posiadać ubezpieczenie zdrowotne, co oznacza, że Polak chcąc korzystać z tych świadczeń musi pracować, być zarejestrowany i płacić składkę zdrowotną albo być zarejestrowany jako osoba bezrobotna. Prezydent zauważył także, że skala pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy powinna zostać ograniczona ze względu na istniejące obciążenia budżetowe, w szczególności dotyczy to wypłaty obywatelom Ukrainy świadczenia wychowawczego „800 plus”. W przedłożonym projekcie ustawy wprowadza się zasadę przyznawania 800 plus wyłącznie dla pracujących Ukraińców. W ten sposób realizowana jest obietnica Rządu z lutego tego roku, która została obecnie przez Rząd złamana.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dostrzegając potrzebę kontynuowania pomocy obywatelom Ukrainy w związku z prowadzoną przez Federację Rosyjską pełnoskalową wojną przeciw Ukrainie przedkłada projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, jednakże proponuje w nim zawarcie nowych sprawiedliwych społecznie i adekwatnych do sytuacji w jakiej jesteśmy zasad jej udzielania, w szczególności w zakresie opieki medycznej

oraz świadczenia wychowawczego, udzielanych obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedłożony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy zawiera dodatkowo trzy istotne zmiany. Pierwsza dotyczy zmian w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, gdzie przewiduje się podwyższenie kary za nielegalne przekroczenie polskiej granicy, do 5 lat pozbawienia wolności. Nielegalni migranci muszą wiedzieć, że Polska twardo respektuje swoje prawo i wyciąga konsekwencje za jego nieprzestrzeganie. Polska granica ma być skutecznie chroniona zarówno na zachodzie jak i na wschodzie, północy czy południu. Kolejną zmianą w Kodeksie karnym jest wprowadzenie na takich samych zasadach jak za propagowanie nazizmu, komunizmu czy faszyzmu - kary za propagowanie banderyzmu oraz działań OUN-UPA. Drugą zmianą powiązaną ze zmianami w Kodeksie karnym jest zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W ustawie dookreślone zostaną przepisy w zakresie ludobójstwa dokonywanego przez OUN-UPA, tak żeby dla każdego było jasne, że banderyzm na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest nielegalny. Proponowane zmiany w tym zakresie znajdują bez wątpienia szerokie ponadpartyjne poparcie w polskim Parlamencie. Minęło już dużo czasu, przeszłość nie powinna ważyć na naszej wspólnej przyszłości. Byliśmy i jesteśmy solidarni i to nic dziwnego, że także oczekujemy, że ta solidarność zostanie odwzajemniona. Społeczeństwo oczekuje prawdy i szczerości w sprawach trudnych, takich jak ludobójstwo na Wołyniu. Nie możemy się dłużej godzić na pozorowane gesty. To nie jest kwestia zemsty, lecz pamięci i godności. Polacy nigdy nie zapominają o swoich ofiarach i nigdy ich nie opuszczają. To nasz obowiązek wobec przeszłości, wobec cywilizacji chrześcijańskiej, którą reprezentujemy, wobec honoru narodowego, ale przede wszystkim - wobec wszystkich ofiar ludobójstwa, które czekają na godny pochówek. To także lekcja dla następnych pokoleń, ponieważ muszą one wiedzieć, że zachowaliśmy się tak jak trzeba i podjęliśmy w tym zakresie także stosowane działania prawne i legislacyjne.

Należy podnieść, że wszystkich oburzyło zachowanie obywateli Ukrainy, którzy podczas koncertu na Stadionie Narodowym postępowali niegodnie i promowali symbole banderowskie. Państwo Polskie nie może zgodzić się na takie karygodne incydenty. Zawsze będzie twarda reakcja, także przy pomocy dolegliwych instrumentów prawnych dla sprawców. Ktoś kto nie rozumie i nie szanuje naszej historii i wrażliwości, ten nie będzie mógł przebywać na polskiej ziemi. Nie będzie żadnego niuansowania w tym temacie. Krzywda jest krzywdą, a zło jest złem i tak będzie to przez nas nazywane i tak traktowane. Niuansowanie w tych tematach prowadzi

do takich sytuacji jak te ostatnio. Nie będzie na to zgody będzie tylko twarda jednoznaczna decyzja - deportacja i zakaz wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ofiarą ludobójstwa były tysiące Polaków na Wołyniu i czymś absolutnie niegodnym jest jakkolwiek próba negowania tego faktu na polskiej ziemi. Przedkładając ten projekt ustawy przedstawiamy te okoliczności jednoznacznie, ponieważ Polacy byli solidarni i mają prawo, jak nikt inny oczekiwać w tej sprawie wrażliwości i wdzięczności. W relacjach z Ukrainą musi być ten nowy etap równowagi, dobrych wzajemnych relacji budowanych na sprawiedliwych, jasnych zasadach i na prawdzie. Nie chodzi o odwrócenie się plecami, o jakąkolwiek zmianę naszego kursu wobec ukraińskiego wysiłku w tej wojnie, w której nasz wschodni sąsiad jest ofiarą, a nie sprawcą. Chodzi o uczciwość i równowagę w naszych wzajemnych relacjach. Chcemy i musimy wprowadzić zmiany, które nie odbierają praw, ale likwidują preferencje.

Trzecią zmianą jest zmiana w ustawie z 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim. Projekt nowelizacji ustawy specjalnej zawiera wiele przepisów przedłużających legalny pobyt ukraińskich uchodźców w Polsce. Proponuje się także zmianę w ustawie o obywatelstwie polskim, która będzie dotyczyła nie tylko Ukraińców, ale wszystkich innych osób, które do Polski przyjeżdżają. Chodzi o zmianę okresu umożliwiającego ubieganie się o obywatelstwo polskie. Proponuje się go wydłużyć z obowiązujących obecnie 3 lat na 10 lat. Obecna sytuacja wymaga takiej aktualizacji. Posiadanie obywatelstwa polskiego to wielka wartość i musi być tak traktowana. Polskie obywatelstwo to ogromny przywilej, który daje prawo do decydowania o losach Rzeczypospolitej Polskiej.

W wecie złożonym do ustawy dotyczącej tej materii Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej stwierdził, że będzie robił wszystko, aby odsunąć wojnę od Polski, dlatego musi upomnieć się o te zmiany, które przywracają równowagę relacji. Jeśli tego nie zrobimy nie unikniemy złych emocji i złych sytuacji w przyszłości, a to nie pomoże nam pokonać Rosji, która jest tu wrogiem i agresorem.

I. Cel i istota projektowanych rozwiązań

Zasadniczym celem projektowanej ustawy jest uszczelnienie oraz zmiana warunków udzielania pomocy przez Rzeczpospolitą Polską dla obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. Projekt ustawy, przewiduje przedłużenie okresu obowiązywania oraz modyfikację niektórych rozwiązań prawnych, w tym związanych z dostępem obywateli Ukrainy do świadczeń do rynku pracy, edukacji, świadczeń zdrowotnych, świadczeń na rzecz rodzin i świadczeń socjalnych

oraz możliwości pobytu osób należących do grup wrażliwych w obiektach zbiorowego zakwaterowania. W szczególności przedłożona inicjatywa ustawodawcza ma na celu:

- 1) zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, zarówno dla obywateli Polski, jak i obywateli innych państw, w tym Ukrainy przebywających legalnie na terenie Polski;
- 2) zmianę kryteriów przyznawania obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, wypłacane rodzicom i opiekunom na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia zwane jako „800 plus”.

Od momentu rozpoczęcia przez Federację Rosyjską pełnoskalowej, napastniczej wojny przeciwko Ukrainie tj. od dnia 24 lutego 2022 r. Polska i jej społeczeństwo wykazała ogromną solidarność i pomoc humanitarną wobec obywateli Ukrainy, którzy przybyli na teren Polski uciekając przed skutkami wojny. Państwo polskie udzieliło wówczas szerokiego wsparcia socjalnego i materialnego, które w następnych latach było utrzymywane i rozszerzane. Nadmienić także należy, że już w pierwszych dniach napaści Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, Polacy, samoistnie bez wsparcia państwa, udzielali na szeroką skalę pomocy uchodźcom ukraińskim, przyjmując ich pod swój dach, udzielając wsparcia materialnego i niematerialnego. Skala tej pomocy jaką wówczas udzieliło obywatelom Ukrainy polskie społeczeństwo była ogromna, nieporównywalna do pomocy jakiej wówczas udzieliły społeczeństwa w innych krajach europejskich. Dotychczas Polska zajmuje pierwsze miejsce (w stosunku do PKB) wśród wszystkich państw, które zaangażowały się w pomoc Ukrainie. Polskie wsparcie jako pierwsze dotarło na ukraiński front w znaczących ilościach. To Polska przekazała największą liczbę ciężkiego uzbrojenia, w tym czołgów i armatohaubic, które wsparło wysiłek zbrojny Ukrainy w czasie gdy państwo to potrzebowało natychmiastowej pomocy aby odeprzeć napaść wojsk Federacji Rosyjskiej. Polska jest też w czołówce państw, które – w liczbach bezwzględnych – przyjęły najwięcej uchodźców. Jak obliczył Eurostat, w grudniu 2024 r. na tysiąc mieszkańców Polski przypadało 27 ukraińskich uchodźców – przyjęliśmy najwięcej (w stosunku do ilości mieszkańców), podobnie jak kraje bałtyckie i nasi południowi sąsiedzi. Polski rząd współfinansował zakwaterowanie i wyżywienie dla uchodźców z Ukrainy – do 30 czerwca 2024 r. z tego rozwiązania skorzystały ponad dwa miliony obywateli Ukrainy. Z danych MSWiA wynika, że koszty utrzymania uchodźców wojennych z Ukrainy objętych ochroną tymczasową w 2022 r. wyniosły 4,9 mld zł i były najwyższe wśród krajów

członkowskich OECD. W 2023 r. ta suma wyniosła 2,5 mld zł. Jak wynika z badań Polskiego Instytutu Ekonomicznego 77 proc. Polaków udzieliło wsparcia Ukraińcom niezależnie od wsparcia państwa. Pomoc ta przybierała różne formy – od wsparcia finansowego i rzeczowego, przez różnego rodzaju działania wolontariackie, aż po udostępnianie własnych domów i mieszkań osobom potrzebującym. Aż 7 proc. Polaków przyjęło uchodźców pod własny dach.

Ustawa specjalna obowiązuje od 24 lutego 2022 r., i określa szereg przywilejów i ułatwień dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Polski w skutek konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Należy jednak zauważyć, że dalsze utrzymywanie niektórych preferencyjnych rozwiązań wyłącznie dla obywateli Ukrainy jest niedopuszczalne, bowiem może prowadzić do poczucia niesprawiedliwości wśród obywateli polskich oraz obywateli innych państw przebywających legalnie na terytorium Polski.

Zapewnienie równych warunków, w szczególności do świadczeń opieki zdrowotnej jest niezbędne dla utrzymania zaufania obywateli do instytucji państwowych, zaś wyrównanie warunków korzystania z systemu opieki zdrowotnej pozwoli na bardziej efektywne zarządzanie środkami publicznymi na ten cel. Takie rozwiązanie prowadzi również do zapobiegania potencjalnym nadużyciom przez osoby nieuczciwie korzystające z polskiego systemu opieki zdrowotnej. Dlatego w projekcie znajduje się zasada, że obywatele Ukrainy będą mogli skorzystać ze służby zdrowia pod warunkiem, że pracują i posiadają ubezpieczenie zdrowotne.

Należy podnieść, że dotychczasowa skala udzielonej opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych obywatelom Ukrainy jest ogromna pod względem liczby obywateli Ukrainy korzystających z tej pomocy oraz zaangażowania środków publicznych na ten cel.

Od lutego 2022 r. do końca września 2024 r. ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych pacjenci z Ukrainy skorzystali w następujący sposób:

- 1) ponad 1,1 mln w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej;
- 2) 514 tys. w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej;
- 3) 457 tys. w ramach leczenia szpitalnego;
- 4) 21 tys. zostało objętych opieką psychiatryczną (stacjonarną i ambulatoryjną);
- 5) wykonano 77 tys. szczepień u dzieci .

Pacjenci z Ukrainy mają zapewniony szczególnie łatwy dostęp do opieki onkologicznej – korzystają z leczenia, w tym leczenia szpitalnego. Ze świadczeń onkologii klinicznej

skorzystało blisko 7 tys. pacjentów z Ukrainy, a ze świadczeń z zakresu onkologii i hematologii dziecięcej – ponad tysiąc dzieci.

Łącznie ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych skorzystało 1,3 mln uchodźców. Całkowity koszt tego leczenia wyniósł 4,3 mld zł.

Obecnie obywatele Ukrainy mają również prawo do wszelkich świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, w tym usług świadczonych przez psychologów. Biorąc pod uwagę szczególne wyzwanie w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w związku z wojną na Ukrainie, Ministerstwo Zdrowia uruchomiło program pilotażowy dotyczący oddziaływań terapeutycznych skierowanych do osób z doświadczeniem traumy.

(podane wyżej dane dotyczące udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej dla obywateli Ukrainy finansowanych ze środków publicznych pochodzą z oficjalnej stron internetowej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i zostały zamieszczone na stronie w dniu 23 lutego 2025r.)

Projektowane zmiany w ustawie specjalnej mają także na celu uwzględnienie obecnych możliwości finansowych państwa, związanych z udzielaniem pomocy dla obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy specjalnej. Mając na uwadze obecny stan finansów publicznych oraz pogłębiający się deficyt budżetowy, który łącznie za ostatnie 12 miesięcy sięga już 285 mld złotych, uzasadnionym jest ograniczenie możliwości przyznawania obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej świadczeń wychowawczych o których mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci ograniczając je dla osób, które legalnie pracują albo prowadzą działalność gospodarczą w Polsce oraz zamieszkują z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Projektowana nowelizacja ustawy specjalnej utrzymuje potrzebne rozwiązania zawarte w zawetowanej ustawie z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, które w założeniach miały uszczelnić system udzielania pomocy oraz wygaszać części działań pomocowych dla obywateli Ukrainy przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy specjalnej. Rozwiązania w tym zakresie, w szczególności dotyczące jednoznacznego wykluczenia możliwości udzielenia ochrony tymczasowej osobom, które po wybuchu wojny taką ochronę nabyły już w innym kraju,

likwidujące możliwości nadawania uprawnień obywatelom Ukrainy, którzy krótkoterminowo przekraczają granicę na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego, wprowadzające obowiązek obecności dzieci bez względu na wiek przy nadawaniu im numerów PESEL, wprowadzające regulacje zapobiegające próbom zalegalizowania pobytu przez obywateli państw trzecich, którzy nigdy nie pozostawali w relacjach rodzinnych z obywatelami Ukrainy, czy umożliwiające egzekwowanie zwrotu nienależnie pobranych przez cudzoziemca świadczeń należy ocenić pozytywnie.

Jednocześnie nowelizacja ustawy specjalnej zawarta w przedłożonym projekcie znosi możliwość przedłużenia okresu spoczywania terminów załatwiania przez wojewodów określonych spraw administracyjnych do dnia 4 marca 2026 r. Takie rozwiązanie przewidywała zawetowana ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. . Polegało ono na przedłużeniu do dnia 4 marca 2026 r. okresu, w którym bieg terminów na załatwienie spraw dotyczących udzielenia zezwoleń na pobyt czasowy, pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub cofnięcia tych zezwoleń oraz zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę lub zmiany zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji w postępowaniach prowadzonych przez wojewodę nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Należy zgodzić się z opinią Rzecznika Praw Obywatelskich do ówczesnie procedowanego projektu ustawy nowelizującej ustawę specjalną, zawartą w wystąpieniu z dnia 27 czerwca 2025 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, gdzie Rzecznik Praw Obywatelskich krytycznie odniósł się do tych rozwiązań istniejących w obowiązującej ustawie specjalnej i przedłużaniu okresu ich stosowania do dnia 4 marca 2026 r. podkreślając, (...) „że pozbawiło ono cudzoziemców możliwości wywarcia wpływu na działania organu i szybkość załatwienia ich sprawy”. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich (...), „problem związany ze znaczącym wzrostem liczby składanych przez cudzoziemców wniosków o udzielenie zezwoleń na pobyt nie może być rozwiązywany poprzez pozbawienie cudzoziemców przysługujących im dotychczas środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Wprowadzenie powyższej zmiany i przedłużenie okresu spoczywania terminów do dnia 4 marca 2026 r. oznacza odebranie cudzoziemcom uprawnień związanych z naruszeniem przez organ prowadzący postępowanie terminów załatwiania spraw na niemal cztery lata. W znaczący sposób wpływa to na sytuację prawnopobytową i życiową cudzoziemców, pozostawiając ich w stanie niepewności prawnej i ograniczając prawo do życia rodzinnego czy możliwość rozwoju zawodowego. Ponadto Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, (...), że

występujące od wielu lat problemy związane ze zwiększoną liczbą wniosków o udzielenie zezwolenia na pobyt powinny skutkować podjęciem systemowych działań usprawniających funkcjonowanie administracji publicznej, w szczególności przez zwiększenie zasobów kadrowych urzędów wojewódzkich i dostosowanie ich do realnego obciążenia. Konsekwencją wieloletnich zaniedbań organizacyjnych i kadrowych nie powinno być odebranie cudzoziemcom przysługujących im narzędzi prawnych. Takie rozwiązanie prowadzi bowiem do utrwalenia praktyki, w której organ administracji publicznej nie ponosi odpowiedzialności za nieterminowe działanie, a strona postępowania jest pozbawiona możliwości skutecznego dochodzenia rozstrzygnięcia sprawy.” Zgadzając się z argumentacją przedstawioną przez Rzecznika Praw Obywatelskich należy podnieść, że tego rodzaju regulacje prawne mające swoje źródło w tzw. „legislacji covidowej” powinny być sukcesywnie usuwane z systemu prawa, bowiem mogą spotkać się z zarzutem niezgodności z art. 2 Konstytucji, który stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Ponadto obecnie w Polsce nie ma stanu epidemii COVID – 19 ani innej epidemii wywołanej przez chorobę zakaźną oraz nie ma wprowadzanego na obszarze całego kraju stanu nadzwyczajnego, a tym samym nie ma nadzwyczajnej sytuacji wymagającej wprowadzania epizodycznych, szczególnych rozwiązań prawnych.

W przedłożonej nowelizacji ustawy specjalnej zrezygnowano również z przepisów które zawierała zawetowana przez Prezydenta ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r., dotyczących możliwości zaciągania przez Bank Gospodarstwa Krajowego kredytów i pożyczek na rzecz Funduszu Pomocy w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy.

Ponadto w projektowanej ustawie przewiduje się zmiany w:

- 1) ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela;
- 2) ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- 3) ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych;
- 4) ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty;
- 5) ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny;
- 6) ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;
- 7) ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne;
- 8) ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim.

- 9) ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej.

II. Dotychczasowy stan prawny w zakresie nowelizowanej ustawy w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.) została uchwalona w celu stworzenia szczególnej regulacji prawnej zapewniającej doraźną podstawę prawną do legalnego pobytu obywatelom Ukrainy, którzy w wyniku działań wojennych zostali zmuszeni do opuszczenia swojej ojczyzny. Ustawa specjalna zapewnia tymczasowe wsparcie niezbędne do zabezpieczenia egzystencji i godnych warunków bytowych dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie naszego kraju.

Obecnie okres, w którym pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny kończy się z dniem 30 września 2025 r. Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382, wydana na podstawie art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. UE L 212 z 07.08.2001, str. 12 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, str. 162), dokonała przedłużenia okresu udzielania przedmiotowej ochrony do dnia 4 marca 2026 r.

Projektowana nowelizacja ustawy specjalnej przedłuża okres obowiązywania tymczasowej ochrony w Rzeczypospolitej Polskiej do dnia wskazanego w wyżej wymienionej decyzji wykonawczej oraz przewiduje zmianę, modyfikację oraz rezygnację z części rozwiązań prawnych określających rodzaje wsparcia oraz zasady legalizowania pobytu obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.

III. Proponowane zmiany w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz w innych zmienianych ustawach

1. Projektowana nowelizacja ustawy specjalnej przewiduje przedłużenie okresu obowiązywania rozwiązań prawnych przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, do dnia 4 marca 2026 r. Dotyczy to, w szczególności:

- 1) okresu, w którym pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, którzy przybyli na to terytorium w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, jest uznawany za legalny, a także związanego z tym dostępu do rynku pracy, edukacji, świadczeń zdrowotnych, świadczeń na rzecz rodzin i świadczeń socjalnych, oraz możliwości pobytu osób należących do grup wrażliwych w obiektach zbiorowego zakwaterowania;
- 2) okresu, w którym organ gminy może upoważnić pracowników administracji publicznej lub jednostek organizacyjnych danej gminy, zgłoszonych przez ich pracodawców jako wolontariuszy do wykonywania czynności umożliwiających uzyskanie numeru PESEL przez obywateli Ukrainy;
- 3) okresu, w którym dopuszcza się tymczasowe wykorzystanie oddanego do użytkowania obiektu budowlanego, na potrzeby zamieszkania zbiorowego obywateli Ukrainy;
- 4) okresu ważności wydanych lub udzielonych obywatelom Ukrainy: wiz krajowych, zezwoleń na pobyt czasowy, kart pobytu, polskich dokumentów tożsamości cudzoziemca, dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany”, jak również okresu, w którym uznaje się za legalny pobyt obywatela Ukrainy na terytorium Polski na podstawie: wizy Schengen wydanej przez organ polski, wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, dokumentu, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich, wydanego przez właściwy organ innego państwa obszaru Schengen, albo innego dokumentu pobytowego wydanego przez organ tego państwa, uprawniającego do podróży po terytorium innych państw tego obszaru oraz w ramach ruchu bezwizowego;
- 5) okresu niestosowania przepisów dotyczących wymaganego dochodu (art. 142 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach) w postępowaniach w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej

przez obywatela Ukrainy, jeżeli o udzielenie tego zezwolenia ubiega się obywatel Ukrainy, który wykonuje działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,

- 6) okresu, w którym udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 1 roku, licząc od dnia wydania decyzji, w przypadku gdy nie spełnia on wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na deklarowany cel pobytu lub okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące, lub wobec obywatela Ukrainy zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy inne niż określone w art. 100 ust. 1 pkt 2–5 lub art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub gdy udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 6 miesięcy w sytuacji, o której mowa w art. 181 ust. 1 lub art. 185a tej ustawy;
- 7) okresu, w którym można nie wszczynać, w przypadkach, o których mowa w art. 302 ust. 1 pkt 1–8 i 10–16 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, w stosunku do obywatela Ukrainy
- 8) okresu, w którym umożliwia się prowadzenie w grupie międzyszkolnej dodatkowej nauki języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 9) okresu, w którym minister właściwy do spraw zdrowia może nadać numer odpowiadający numerowi prawa wykonywania zawodu na wniosek lekarza albo lekarza dentysty, który uzyskał zaświadczenie, o którym mowa w art. 9 ust. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, i zgłosił zamiar udzielania świadczeń zdrowotnych obywatelom Ukrainy;

2. Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw przewiduje zmianę, modyfikację oraz rezygnację z części rozwiązań określających rodzaje wsparcia oraz zasady legalizowania pobytu obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Dotyczy to w szczególności następujących kwestii:

A. Projektowana nowelizacja ustawy specjalnej w art. 26 ust. 1 pkt 2 przewiduje dodanie nowych warunków jakie musi spełnić obywatel Ukrainy aby ubiegać się o przyznanie świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy

państwa w wychowywaniu dzieci. Osoba tak będzie musiała spełnić łącznie następujące warunki:

- 1) zamieszkuje z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) z tytułu aktywności zawodowej w rozumieniu art. 7 pkt 2 lit. a, b i d ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858) podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w rozumieniu tej ustawy. Przepisy art. 10 ust. 4-7 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowywaniu dziecka – „Aktywny rodzic” będzie miał w tej sytuacji stosowany.
- 3) dziecko, na które ubiega się o świadczenie wychowawcze lub otrzymuje świadczenie wychowawcze, realizuje odpowiednio obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny albo obowiązek nauki, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737), co zostało potwierdzone w wyniku weryfikacji dokonanej na podstawie art. 66b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152), chyba że dziecko jest w wieku, w jakim obowiązki te go nie dotyczą, albo obowiązki te zostały mu odroczone, albo dziecko realizuje obowiązek nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244 oraz z 2025 r. poz. 620), zgodnie z art. 36 ust. 12 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe,”

Zgodnie z projektowanym art. 26 ust. 3bd realizację przez dziecko obowiązku nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze lub je pobierająca potwierdza zaświadczeniem wydanym przez uczelnię, organizatora kwalifikacyjnego kursu zawodowego albo praktyki absolwenckiej.

Dodatkowo w projektowanej nowelizacji w art. 26 ust. be ustawy specjalnej wprowadza się przepis, który nakłada na Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku stwierdzenia niespełnienia przez obywatela Ukrainy warunków, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy specjalnej obowiązek uchylenia w drodze decyzji prawa do świadczenia wychowawczego. Wprowadzenie tego rozwiązania jest podyktowane potrzebą zapewnienia kontroli

i uszczelnianiem systemu wsparcia dla obywateli Ukrainy w zakresie udzielania świadczenia wychowawczego.

Projektowana ustawa, co do zasady, wejdzie w życie z dniem 1 października 2025 r. Natomiast zmian w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy specjalnej wejdzie w życie później tj. z dniem 1 grudnia 2025 r., tak aby adresaci tych norm – obywatele Ukrainy przebywający legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogli dostosować się do wprowadzonych regulacji.

W nowelizowanej ustawie specjalnej w art. 37 ust. 1 ustawy proponuje się wprowadzenie zmiany polegającej na tym, że, co do zasady, uprawnionym do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych był obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy specjalnej, jeżeli będzie on objęty powszechnym - obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym.

W związku z tym proponuje się następujące brzmienie art. 37 ust. 1 ustawy specjalnej:

„Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej tak jak osoba posiadająca obywatelstwo polskie, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.), na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie”.

Projektowana ustawa co do zasady wejdzie w życie z dniem 1 października 2025 r. Natomiast zmiana w art. 37 ust. 1 ustawy specjalnej wejdzie w życie później tj. z dniem 1 listopada 2026 r., tak aby adresaci tych norm – obywatele Ukrainy przebywający legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogli dostosować się do wprowadzonych regulacji.

Jednocześnie podkreślenia wymaga to, że w ustawie specjalnej zostaje utrzymany przepis art. 37 ust. 1b, który przewiduje, że opieka medyczna przysługuje również osobom, które odniosły obrażenia w wyniku działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy, niespełniającym warunków, o których mowa w art. 2 ustawy specjalnej i nieuprawnionym do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie innych przepisów lub umów międzynarodowych, które zostały przetransportowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej.

Regulacja ta była i jest wyrazem wsparcia humanitarnego jakie państwo polskie udziela ofiarom wojny na Ukrainie, w szczególności rannym żołnierzom Sił Zbrojnych Ukrainy oraz

cywilom w tym dzieciom, którzy odnieśli rany i kontuzje w wyniku napastniczych działań zbrojnych Federacji Rosyjskiej przeciw Ukrainie. Podkreślenia także wymaga, że przez istniejące od września 2022 r. centrum ewakuacji medycznych MEDEVAC Hub Jasionka koło Rzeszowa do czerwca 2024 r. przetransportowano łącznie ok. 3 tys. pacjentów z Ukrainy na dalsze leczenie do 18 państw.

B. Ponadto w nowelizacji ustawy specjalnej przewiduje się:

- 1) wykluczenie możliwości nadawania uprawnień obywatelom Ukrainy, którzy krótkoterminowo przekraczają granicę na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego bowiem charakter ich pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej nie jest związany bezpośrednio z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy;
- 2) doprecyzowanie obowiązku przekazywania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który tworzy oraz prowadzi w systemie teleinformatycznym krajowy zbiór rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, informacji o dokumentach potwierdzających posiadanie statusu powodującego wyłączenie stosowania ustawy na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy specjalnej. Pozwoli to na prawidłowe prowadzenie stosownego rejestru Komendantowi Głównemu Straży Granicznej;
- 3) zmianę zakresu danych przechowywanych w rejestrze Komendanta Głównego Straży Granicznej poprzez: usunięcie własnoręcznego podpisu, doprecyzowanie obowiązku wpisywania danych z dokumentów stanowiących podstawę przekroczenia granicy oraz dodanie odcisków linii papilarnych, w celu jednoznacznej identyfikacji osób;
- 4) nałożenie wymogu osobistej obecności dzieci bez względu na wiek, przy nadawaniu numeru PESEL;
- 5) zniesienie konieczności zapewnienia przez organ gminy realizacji zadania pobierania odcisków palców w miejscu pobytu danej osoby;
- 6) doprecyzowanie sposobu potwierdzania więzów rodzinnych, o których mowa w art. 4 ust. 4 pkt 20 ustawy specjalnej, dokumentami stanu cywilnego lub innymi dokumentami wydanymi przez właściwe władze kraju;
- 7) wprowadzenie możliwości wykorzystania mechanizmów identyfikacji biometrycznej w obszarze wizerunku osoby przy nadawaniu numeru PESEL;
- 8) wprowadzenie zmian technicznych w zakresie sposobu rejestracji w rejestrze PESEL danych dotyczących zmiany statusu UKR;

- 9) wskazanie organu gminy właściwego do rejestracji danych cudzoziemca ze statusem UKR, o których mowa w art. 8 pkt 3–3a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności;
- 10) podniesienie wymaganego minimum liczby mieszkańców, aby uznać ośrodek za obiekt zbiorowego zakwaterowania, z 10 do 20 z jednoczesnym zachowaniem wszystkich wyjątków od tej zasady oraz dodaniem wyjątku odnośnie ośrodków dedykowanych dla osób, o których mowa art. 27e, za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny;
- 11) określenie terminu zakończenia przyjmowania uchodźców wojennych z Ukrainy do ośrodków zbiorowego zakwaterowania na 2025 r., poza grupami wrażliwymi wskazanymi w ustawie;
- 12) doprecyzowanie grup wrażliwych, którym wojewoda nadal będzie mógł udzielać pomocy;
- 13) doprecyzowanie przypadków, w których wojewoda może wykwaterować obywatela Ukrainy z ośrodka;
- 14) zmianę części rozwiązań dotyczących Funduszu Pomocy;
- 15) zakończenie utrzymywania portalu „Praca w Polsce” oraz związana z tym zmiana ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne;
- 16) doprecyzowanie przepisów dotyczących pieczy zastępczej poprzez wskazanie, iż sprawowanie nadzoru nad opiekunami przez jednostki powiatu powinno uwzględniać również przestrzeganie praw dziecka;
- 17) przywrócenie wymogów, obowiązujących dla placówek sprawujących opiekę nad dziećmi, których stosowanie mogło być czasowo zawieszone;
- 18) doprecyzowanie, że zezwolenia, o których mowa w art. 42a ust. 1 ustawy specjalnej (zezwolenia na pobyt czasowy wydawane na okres 1 roku, licząc od dnia wydania decyzji, w przypadku gdy obywatel Ukrainy nie spełnia wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na deklarowany cel pobytu lub okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące, lub wobec obywatela Ukrainy zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy), mogą być udzielone tylko raz;
- 19) rozszerzenie katalogu przesłanek do uchylenia zezwolenia z art. 42a, w sytuacji gdy obywatel Ukrainy:
 - a) złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane lub informacje, lub

- b) zeznał on nieprawdę lub zataił prawdę albo podrobił lub przerobił dokument w celu użycia go jako autentycznego lub takiego dokumentu używał jako autentycznego,
 - c) w przypadku gdy związek małżeński został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego;
- 20) aktualizację wymogów do nabycia statusu CUKR oraz uregulowanie legalności pobytu obywateli Ukrainy, którzy do 4 marca 2026 r. złożą wniosek o status CUKR, do czasu uzyskania rozstrzygnięcia;
- 21) kontynuowanie do 31 grudnia 2025 r. wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy;
- 22) wydłużenie obowiązywania przepisów umożliwiających w szkole, w której utworzono dodatkowy oddział w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, przydzielenia nauczycielowi, za jego zgodą, godzin ponadwymiarowych;
- 23) umożliwienie przydzielania godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela nauczycielowi języka polskiego, za jego zgodą, także w szkole, w której nie utworzono dodatkowego oddziału w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa;
- 24) wydłużenie okresu, w którym zniesiono:
- a) wymóg potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, w przypadku zatrudnienia na stanowisku pomocy nauczyciela, o którym mowa w art. 165 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
 - b) wymóg potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, w przypadku zatrudnienia na stanowisku asystenta międzykulturowego, o którym mowa w art. 165 ust. 8a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość

- języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
- c) stosowanie przepisu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, na stanowisku: pomocy nauczyciela, nauczyciela języka polskiego lub nauczyciela prowadzącego dodatkową naukę języka polskiego, nauczyciela innego niż wymieniony powyżej, jeżeli w dniu nawiązania z nauczycielem stosunku pracy do szkoły uczęszcza co najmniej jeden uczeń będący obywatelem Ukrainy, którego pobyt na terytorium RP jest uznawany za legalny;
- 25) wydłużenie do 31 grudnia 2025 r. okresu, w którym możliwe jest świadczenie usług psychologicznych na rzecz obywateli Ukrainy przez przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy posiadających odpowiednie wykształcenie uzyskane w Ukrainie;
- 26) doprecyzowanie terminu, w jakim Rada Ministrów ma złożyć ostatnie sprawozdanie z wykonania ustawy.

Zmiana w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 620 i 1019) polega na nowelizacji brzmienia art. 91a ust. 4. Zmiana ta wynika z uchwalonej ustawy z dnia 25 lipca 2025 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Zmiana w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, 340, 368, 620, 680 i 1022) oraz w **ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych** (Dz. U. z 2025 r. poz. 278, 340, 620, 680, 1022 i 1074) ma na celu przedłużenie do końca 2026 r. preferencji podatkowych stanowiących podatkowe wsparcie w związku z trwającym konfliktem w Ukrainie. Preferencje przewidziane obecnie obowiązują do końca 2025 r.

Zmiana w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz. 1287 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619 i 769) ma na celu uszczelnienie tzw. systemu uproszczonego, umożliwiającego wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty przez obywateli Ukrainy oraz inne osoby, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentysty poza Unią Europejską;

Zmiana w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) polega na nadaniu nowego brzmienia w art. 256 § 1a.

Artykuł 256 § 1 stanowi „Kto publicznie propaguje nazistowski, komunistyczny, faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

Proponuje się nadanie następującego brzmienia art. 256 § 1a „Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską, ideologię Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne”.

Celem wprowadzenia projektowanej zmiany w art. 256 § 1a ustawy – Kodeks karny jest uniemożliwienie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej publicznego propagowania ideologii Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery (OUN-B) i Ukraińskiej Armii Powstańczej (UPA) w tym uniemożliwienie publicznego głoszenia kłamstw na temat zbrodni ludobójstwa na Wołyniu i w sąsiednich regionach II Rzeczypospolitej Polskiej, tj. na terenie województwa wołyńskiego, poleskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i lubelskiego w latach 1943-1945.

Ponadto w projektowanej zmianie ustawy – Kodeks karny proponuje się nadać nowe brzmienie w art. 264 § 2 i 3. Przepisom tym proponuje się nadać następujące brzmienie:

„§ 2. Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępu lub we współdziałaniu z innymi osobami, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

§ 3. Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.”.

Zmiana w art. 264 § 2 i 3 zakłada podwyższenie ustawowego zakresu kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie innym osobom nielegalne przekraczanie granicy państwowej. Przedstawiona propozycja podniesienia wymiaru kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie nielegalnego przerzutu ludzi przez granicę państwową wynika z konieczności podjęcia zdecydowanych działań przez Państwo Polskie, które powinno uruchomić wszelkie środki pozwalające na zablokowanie tego procederu. Nadal trwa pełnoskalowa wojna prowadzona przez Federację Rosyjską przeciwko

Ukrainie. Nadal mają miejsce nieprzyjazne działania Białorusi w stosunku do Państwa Polskiego. Nie bez znaczenia jest też obecna sytuacja na granicy z Niemcami i Litwą gdzie zauważa się wzrost liczby osób, które nielegalnie próbują przedostać się na teren naszego kraju. Sytuacja na polskich granicach, wojna na Ukrainie oraz agresywna polityka Białorusi istotnie wpływa na stopień bezpieczeństwa w naszym kraju, w tym na bezpieczeństwo na granicach państwa. Powoduje to konieczność prowadzenia ciągłego procesu wzmocnienia systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w wymiarze nie tylko militarnym ale także pozamilitarnym. Jednym z takich działań jest zaproponowane podniesienie kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie tego typu nielegalnych działań.

Zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) polega na:

1. Nadaniu w art. 1 w pkt 1 w lit. a nowego brzmienia tiretu trzeciego. W nowym brzmieniu przepis art. 1 pkt 1 lit. a będzie miał następujące brzmienie:

„Art. 1 Ustawa reguluje:

1) ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczenie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących:

a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.:

- zbrodni nazistowskich,
- zbrodni komunistycznych,
- zbrodni członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką,
- innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne” (...).

2. Nadaniu nowego brzmienia art. 2a:

„Art. 2a. Zbrodniami członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką w rozumieniu ustawy jest zbrodnia ludobójstwa dokonana na terytorium II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1943-1945,

a także inne czyny polegające na stosowaniu przemocy, terroru lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności narodowości polskiej lub obywateli polskich innych narodowości.”.

Celem proponowanej zmiany jest uniemożliwienie głoszenia kłamstw na temat zbrodni ludobójstwa na Wołyniu i w sąsiednich regionach, w przestrzeni obowiązywania polskiego prawa jak też położenie kresu gloryfikowania ideologii Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery (OUN-B) i Ukraińskiej Armii Powstańczej (UPA). Szkodliwość bezkarności publicznego zakłamywania historii, zwłaszcza w tak tragicznym aspekcie jakim był akt eksterminacji w szczególności ludności polskiej, żydowskiej, czeskiej, słowackiej, ormiańskiej i ukraińskiej nie budzi wątpliwości. Podczas okupacji terytorium II Rzeczypospolitej przez Trzecią Rzeszę Niemiecką, w okresie od lutego 1943 r. do 1945 r., na terenie byłego województwa wołyńskiego, jak również województwa lwowskiego, tarnopolskiego, poleskiego, stanisławowskiego i lubelskiego doszło do masowej eksterminacji ludności polskiej przez nacjonalistów ukraińskich. Antypolskie czystki etniczne miały swoje apogeum w niedzielę 11 lipca 1943 r. Tego dnia na Wołyniu ukraińscy oprawcy zaatakowali 100 miejscowości. W lipcu i sierpniu 1943 r. zginęło co najmniej 20 tys. Polaków. Na podstawie istniejących danych naukowych można stwierdzić, że w wyniku akcji OUN-B i UPA poniosło śmierć przeszło 100 tysięcy Polaków (60 tysięcy na Wołyniu i porównywalna liczba na terenach innych województw).

Część formacji nacjonalistów ukraińskich powstała pod bezpośrednią kuratelą Trzeciej Rzeszy Niemieckiej. W roku 1943 doszło do powstania ochotniczej 14 Dywizji Grenadierów SS Galizien. Inspiracja powstania dywizji wyszła ze środowiska OUN frakcji melnykowców. Nacjonalistyczna formacja dopuściła się szeregu zbrodni wojennych, wśród których najokrutniejszą była masakra miejscowości Huta Pieniacka w 1944 r. Zaraz po tych tragicznych wydarzeniach rozpoczęto tworzenie fałszywej interpretacji wydarzeń, niszczenie i fałszowanie dowodów, zaprzeczanie, ukrywanie oraz przemilczanie zbrodni, a także przedstawianie dla nich usprawiedliwień.

Dzisiejsza Ukraina prowadzi nadal politykę historyczną negującą fakt, a w szczególności rozmiary ludobójstwa dokonanego przez OUN-B i UPA. W ślad za tym czynią to w Polsce zarówno przedstawiciele najwyższych władz Ukrainy – np. Dmytro Kułeba, ówczesny Minister Spraw Zagranicznych podczas Campus Polska w Olsztynie w sierpniu 2024 r., gdy zrównał ludobójstwo na Wołyniu z „Akcją Wisła” z 1947 r. (a Lubelszczyznę, Podkarpacie i Małopolskę nazwał terytoriami ukraińskimi), jak i niektórzy obywatele Ukrainy lub

obywatele polscy ukraińskiego pochodzenia, którzy niekiedy wygłaszają mowy i śpiewają publicznie w Polsce pieśni sławiące zbrodniarzy z OUN-B i UPA, w tym w szczególności Stepana Bandery. Jest to tym bardziej rażące, bulwersujące i szkodliwe, że od 24 lutego 2022 r., tj. od pierwszego dnia brutalnej agresji na niepodległą Ukrainę, Polska i Polacy udzielili i udzielają Ukrainie i Ukraińcom ogromnej pomocy militarnej, materialnej i humanitarnej, której wartość wynosi już kilkadziesiąt miliardów złotych. Polacy, w tym także potomkowie bestialsko pomordowanych na Wołyniu, Lubelszczyźnie i w innych regionach udzielali schronienia milionom uchodźców uciekających przed śmiercią niesioną przez bomby i rakiety rosyjskie, jak i przez bestialsko zachowujące się wojska Putina.

W wyniku migracji uchodźców liczba Ukraińców w Polsce szacowana jest dziś na ok. 1,5 mln osób. Do polskich szkół uczęszcza ponad 150 tys. ukraińskich dzieci. Relacje z ogromną większością Ukraińców w Polsce są bardzo dobre i przyjazne. W tych warunkach pobłażliwość wobec publicznego fałszowania historii ludobójstwa na Wołyniu i w sąsiednich regionach oraz pozwalanie na gloryfikowanie ludobójców z OUN-B, UPA i innych formacji jawi się jako szczególnie groźna i szkodliwa, ponieważ oznacza także zgodę na niszczenie bardzo dobrych, przyjaznych relacji z ogromną większością Ukraińców, którzy mają szacunek do Polski, Polaków i naszej historii. Powyższe fakty stanowią uzasadnienie dla prawnego i karnej ochrony polskiej pamięci historycznej.

Karalność zaprzeczania zbrodniom dokonany na Polakach została wprowadzona w ustawie o IPN. Obecnie art. 55 ustawy o IPN penalizuje zaprzeczanie określonym według dość nieprecyzyjnych kryteriów zbrodni, których badaniem zajmuje się IPN i które zostały popełnione w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Art. 55 ustawy o IPN penalizuje zaprzeczanie także innym zbrodniom niż eksterminacjom, a jednocześnie nie obejmuje wprost kłamliwego zaprzeczenia zbrodniom ludobójstwa popełnionym na Wołyniu i w sąsiednich regionach. Wprowadzenie proponowanej zmiany znacznie ułatwi prowadzenie, na podstawie art. 55 ustawy o IPN, postępowań karnych przeciwko osobom zaprzeczającym sprawstwu zbrodni ludobójstwa dokonanej przez ukraińskie formacje, w szczególności OUN- B i UPA.

Zmiana w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006 i 1019) polega na uchyleniu art. 13aa. Przepis ten obecnie stanowi, że minister właściwy do spraw informatyzacji może podjąć działania mające na celu rozwój i wykorzystanie systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 22a ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy

obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2024 r. poz. 167, z późn. zm.), do realizacji zadań publicznych po zasięgnięciu opinii ministra, w którego właściwości pozostają sprawy związane z realizacją tych zadań.

Zmiana w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989 oraz z 2025 r. poz. 622 i 921) ma na celu zmianę art. 30 ust. 1 pkt 1 wydłużając minimalny okres nieprzerwanego pobytu w Polsce wymagany do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego z 3 do 10 lat.

Proponowana zmiana odpowiada na potrzebę zapewnienia głębszej integracji cudzoziemców z polskim społeczeństwem, dostosowania regulacji do standardów Unii Europejskiej oraz odpowiedzi na wyzwania związane z rosnącą imigracją, w tym szczególnie ukraińską. Proponowana zmiana ma na celu stworzenie warunków sprzyjających pełniejszej integracji cudzoziemców przed przyznaniem im polskiego obywatelstwa, co jest kluczowe dla stabilności społecznej i gospodarczej Polski w obliczu dynamicznie rosnącej imigracji.

Podstawowy powód wprowadzenia tej zmiany wynika z tego, że obecny 3-letni okres pobytu wymagany do uzyskania obywatelstwa jest jednym z najkrótszych w Unii Europejskiej, co może nie zapewniać wystarczającego czasu na opanowanie języka polskiego na poziomie B1, zrozumienie kultury oraz pełną adaptację do realiów społeczno-prawnych. Dla porównania, kraje takie jak Węgry wymagają 8 lat, Włochy i Austria 10 lat, Hiszpania 10 lat, co pozwala na lepsze przygotowanie kandydatów do roli obywateli¹. Wydłużenie okresu do 10 lat odpowiada tym standardom, wspierając lepszą asymilację.

Podnieść należy, że w 2023 roku w Polsce przebywało około 1,5 miliona Ukraińców, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z 0,5 miliona w 2014 roku, wynikający z konfliktu na Ukrainie²³. Dłuższy okres pobytu zapewni tej licznej grupie więcej czasu na integrację, co jest kluczowe dla harmonijnego współistnienia w społeczeństwie polskim. Przyznanie obywatelstwa w wielu krajach UE jest poprzedzone obowiązkiem długoletniego pobytu, co odzwierciedla wspólne podejście do integracji imigrantów. Państwa takie jak Francja (5 lat, z możliwością skrócenia do 2 lat dla absolwentów), Niemcy (5 lat, z możliwością skrócenia do

¹ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/citizenship/> (stan na dzień: 21.04.2025 r.).

² Dane o imigracji ukraińskiej na podstawie raportów Urzędu do Spraw Cudzoziemców i szacunków GUS, 2023 r. (Urząd do Spraw Cudzoziemców).

³ <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne2> (stan na dzień: 21.04.2025 r.)

3 lat po kursie integracyjnym), Czechy (5 lat) oraz wspomniane Węgry, Włochy i Austria stosują dłuższe okresy, co sprzyja stabilności społecznej i gospodarczej.⁴ Wydłużenie okresu do 10 lat pozwoli Polsce lepiej wpisać się w te standardy, wzmacniając jej pozycję w unijnej polityce migracyjnej. Dłuższy okres pobytu umożliwi cudzoziemcom lepsze przygotowanie do pełnienia roli obywateli, co przełoży się na większą spójność społeczną i potencjalne korzyści gospodarcze, takie jak zwiększone inwestycje w nieruchomości czy przedsiębiorczość, jak obserwowano w Hiszpanii (Benefits of the EU Long-Term Residence Permit).⁵

Zmiana w **ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnictwa** (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, 854 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 129, 619 i 637) umożliwia właściwym okręgowym izbom pielęgniarstwa i położnictwa przedłużenie warunkowego prawa wykonywania zawodu, które zostało przyznane na podstawie zgody Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu pielęgniarstwa lub położnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach tzw. procedury uproszczonej, do czasu ukończenia kształcenia zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i kontynuację zatrudnienia w zawodzie pielęgniarstwa lub położnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie dłużej niż o 3 lata.

W **art. 11 - 19 projektu ustawy** zawarto stosowane przepisy przejściowe i dostosowujące związane z proponowanymi zmianami w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W **art. 20 projektu ustawy** określono, że w latach 2025 i 2026 środki rezerwy, o której mowa w art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717), mogą być przeznaczone na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności dla jednostek samorządu terytorialnego, które realizują zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie ustawy zmienianej w art. 1 albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa. Przy podziale środków rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego mogą być uwzględniane zdarzenia, które wystąpiły w latach poprzednich.

⁴ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/citizenship/> (stan na dzień: 21.04.2025 r.).

⁵ <https://expatsmagazine.org/eu-long-term-residency/> (stan na dzień: 21.04.2025 r.)

W **art. 21 projektu ustawy** uregulowano kwestie postępowań w sprawie decyzji, o których mowa w art. 7 ust. 1d ustawy zmienianej w art. 5 (ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry). Określono, że do tych postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W przypadku osób, które uzyskały zgodę, o której mowa w art. 7 ust. 2a albo 9 lub 10 ustawy zmienianej w art. 5, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, bieg terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 2da i 12c ustawy zmienianej w art. 5, na złożenie wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Do postępowań w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w art. 7 ust. 2e lub 13 ustawy zmienianej w art. 5, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 3. Przepisy art. 7 ust. 2e, 13 i 21a ustawy zmienianej w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się także do rozstrzygnięć podjętych w wyniku postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Artykuł 22 projektu ustawy stanowi, że do postępowań w sprawie uznania za obywatela polskiego wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 9 (ustawa o obywatelstwie polskim) w brzmieniu dotychczasowym.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2025 r. Wyjątki od zasadniczego terminu wejścia w życie określono w art. 23 pkt 1–4, wskazane tam przepisy powinny wejść w życie z uwzględnieniem odpowiedniego, dłuższego okresu vacatio legis oraz w art. 23 pkt 6, na podstawie którego stosowne przepisy mają wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 2025 r. Ponadto przepis końcowy w art. 23 pkt 5 stanowi, że art. 1 pkt 18 i 19, które wchodzi w życie z dniem określonym w komunikacie, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 854).

IV. Skutki finansowe oraz społeczno-gospodarcze wprowadzenia ustawy

Projektowana ustawa będzie wywoływała pozytywne skutki dla budżetu państwa, bowiem proponowane zmiany, w szczególności w zakresie ograniczenia udzielania świadczeń opieki zdrowotnej oraz świadczenia wychowawczego dla obywateli Ukrainy legalnie przebywających

na terenie Rzeczypospolitej Polskiej spowodują zmniejszenie wydatków z budżetu państwa. Ponadto w związku z rozwiązaniami proponowanymi w nowelizacji ustawy prognozuje się, że wydatki w zakresie zbiorowego zakwaterowania będą spadać. Niezbędne będzie jednak zapewnienie finansowania utrzymanych w ustawie form wsparcia wynikających z nowelizowanej ustawy specjalnej w związku z przedłużeniem udzielania pomocy obywatelom Ukrainy do dnia 4 marca 2026 r. Projektowane zmiany nie będą mieć wpływu na jednostki samorządu terytorialnego bowiem na podstawie znowelizowanej ustawy nadal będzie kontynuowana, przez gminy oraz instytucje gminne, realizacja przypisanych im zadań.

Projektowane regulacje będą miały pozytywne skutki gospodarcze w postaci zmniejszonych wydatków państwa w szczególności w zakresie finansowania świadczeń zdrowotnych i świadczeń wychowawczych dla obywateli Ukrainy legalnie przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Projektowane zmiany będą wywoływały pozytywne skutki społeczne, bowiem przyczynią się do zwiększenia zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także zapewnią realizację zasady równości wobec prawa. Dodatkowo projektowane zmiany w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny będą miały pozytywne skutki społeczne wynikające z faktu, że Państwo Polskie będzie wyposażone w precyzyjne narzędzia prawne umożliwiające ściganie i karanie za przestępstwo negowania zbrodni ludobójstwa dokonywanych na obywatelach polskich. Pozytywne skutki społeczne będzie wywoływała także regulacja podwyższająca ustawowy zakres kary za nielegalne przekroczenia granicy państwowej oraz organizowanie procederu nielegalnego przekraczania granicy państwowej. Takie działania powodują, że społeczeństwo, mając na uwadze trwające nieprzyjemne działania Białorusi przeciwko Polsce, w szczególności na granicy państwowej, zauważy, że państwo działa realnie zwiększa ustawowy zakres kary za to przestępstwo a tym samym stara się chronić społeczeństwo przed skutkami nielegalnej migracji. Nowelizacja ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny nie będzie wywoływała skutków dla budżetu państwa oraz dla budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Zmiany te nie będą powodowały też skutków gospodarczych.

Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim będzie miała pozytywne skutki społeczne, bowiem dłuższy okres pobytu zapewni cudzoziemcom, w tym dużej grupie

obywateli Ukrainy, więcej czasu na naukę języka i adaptację kulturową, co sprzyja lepszemu integracji ze społeczeństwem polskim. Przewiduje się, że skutki gospodarcze proponowanej zmiany będą pozytywne, bowiem imigranci, którzy zdecydują się zostać przez 10 lat, mogą zwiększyć np. inwestycje w nieruchomości czy przedsiębiorczość, wspierając lokalną gospodarkę. Jednocześnie to rozwiązanie może powodować, że część imigrantów wybierze kraje z krótszym okresem oczekiwania, co może mieć negatywny wpływ na krajowy rynek pracy. Skutkiem finansowym proponowanych zmian w omawianej ustawie może być czasowy spadek wpływów z opłat konsularnych (szacunkowo 3-5 mln zł rocznie przy założeniu spadku wniosków o 20-30%). Spadek ten zostanie częściowo zrównoważony przez oszczędności na świadczeniach socjalnych. W przypadku budżetów jednostek samorządu terytorialnego mogą pojawić się oszczędności administracyjne w miastach o dużej imigracji takich jak Warszawa, Wrocław, Kraków. Mogą one wynieść od kilku do kilkunastu tysięcy zł rocznie na jednostkę.

Projekt ustawy nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców (projekt ustawy nie będzie miała wpływu na sytuację mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców).

Z uwagi na pozytywne skutki projektowanej nowelizacji ustawy specjalnej, która:

- 1) znosi preferencje dla obywateli Ukrainy w zakresie świadczeń opieki zdrowotnej,
- 2) wprowadza ograniczenia finansowania z budżetu państwa świadczenia wychowawczego dla obywateli Ukrainy przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) utrzymuje rozwiązania zawarte w zawetowanej ustawie z dnia 5 sierpnia 2025 r., które w założeniach uszczelniają system udzielania pomocy oraz wygaszają części działań pomocowych dla obywateli Ukrainy,
- 4) a także w związku z tym, że w nowelizacji ustawy o Instytucji Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Kodeksie karnym oraz w zmianie ustawy o obywatelstwie wprowadza się potrzebne i oczekiwane przez społeczeństwo zmiany

- projekt ustawy nie podlegał opiniowaniu.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu

funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 lub art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

SZEF
KANCELARII PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Zbigniew Bogucki

BPU.15.10.2025.AF

Warszawa, dnia 10 września 2025 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. *SP-III.020.252.10.2025*

Data wpływu *11.09.2025*

Pani

Monika Wielichowska

Wicemarszałek Sejmu

w odpowiedzi na przesłaną prośbę o przedłożenie uzupełnienia uzasadnienia do wniesionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, w zakresie wynikającym z wymogu określonego w art. 34 ust. 2 pkt 6 oraz art. 34 ust. 2b uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r. poz. 990, ze zm.), działając jako umocowany przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w pracach nad projektem ustawy, składam następujące wyjaśnienia.

Wymóg, określony w art. 34 ust. 2 pkt 6 Regulaminu Sejmu, przewiduje, że uzasadnienie do wniesionego projektu ustawy powinno przedstawiać założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych. Dokonując wykładni tego przepisu należy stwierdzić, że podstawowy akt wykonawczy dla projektowanej ustawy to taki akt wykonawczy bez którego nie ma możliwości, aby ustawa zafunkcjonowała i była stosowana zgodnie z przyjętym celem.

W omawianym przypadku akt wykonawczy, który ma zostać wydany na podstawie dodawanego upoważnienia ustawowego w art. 25¹ ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (art. 1 pkt 12 lit. b projektu ustawy) nie stanowi aktu o podstawowym znaczeniu dla projektowanej ustawy, bowiem materia w nim regulowana nie jest materia, niezbędną do

zapewnienia realizacji określonych w ustawie zasad udzielania pomocy obywatelom Ukrainy przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z zawartym w art. 1 pkt 12 lit. b projektu ustawy upoważnieniem ustawowym „Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, mając na uwadze przestrzeganie praw dziecka i dobro dziecka oraz potrzebę zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna.” Tak więc przewidywany do wydania na podstawie ww. upoważnienia ustawowego akt wykonawczy ma charakter trybowy i dotyczy proceduralnego i technicznego aspektu nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2 ww. ustawy oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania.

Jednocześnie uprzejmie zauważam, że przedłożony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw utrzymuje i powtarza potrzebne, w ocenie Pana Prezydenta, rozwiązania zawarte w uchwalonej przez Sejm ustawie z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw. Dotyczy to m.in. zmiany w art. 25¹ ust. 2 i ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (art. 1 pkt 12 lit b projektu ustawy). W uzasadnieniu rządowego projektu ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, dołączono jako materiał informacyjny projekt rozporządzenia, które ma zostać wydane na podstawie art. 25¹ ust. 13 ww. ustawy. Tym samym proponowana treść tego aktu wykonawczego jest już znana posłom i senatorom. Należy nadmienić, że w uzasadnieniu do ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, Rada Ministrów wskazała, że zmiany w art. art. 25¹ ust. 2 mają wyłącznie charakter doprecyzowujący w stosunku do obecnego brzmienia tego przepisu. Wskazano jednocześnie, że „Brak rozporządzenia w tym zakresie nie uniemożliwia obecnie przeprowadzenia takiego nadzoru, nastąpiła natomiast potrzeba m.in. jego ujednolicenia”.

Uzasadnieniem zaś dla dodawanego upoważnienia do wydania rozporządzenia, zdaniem wnioskodawcy, była potrzeba zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekunów. Z powyższego wynika, że regulacja ta nie tworzyła nowych, kluczowych rozwiązań niezbędnych do zapewnienia i realizacji nadzoru nad opiekunem o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osobami, o których mowa w art. 27e pkt 2, ww. ustawy oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania.

Jednakże mając na uwadze pilną potrzebę zapewnienia kontynuacji pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie naszego kraju oraz sprawnego procedowania w Sejmie wniesionego przez Pana Prezydenta projektu ustawy, poniżej przedstawiam założenia do aktu wykonawczego wydawanego na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w 25¹ ust. 13 ww. ustawy (art. 1 pkt 12 lit. b projektu):

Art. 25¹ ust. 13 ww. ustawy zawiera upoważnienie ustawowe obowiązujące ministra właściwego do spraw rodziny do określenia w drodze rozporządzenia sposobu i trybu nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania

Jako wytyczne, którymi minister powinien się kierować przy wydawaniu rozporządzenia wskazano potrzebę przestrzegania praw dziecka i dobro dziecka oraz potrzebę zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna.

W ramach rozporządzenia należy określić:

- 1) sposób przeprowadzania kontroli (doraźny, problemowy, sprawdzający, kompleksowy);
- 2) stosowanie harmonogramu kontroli;
- 3) elementy jakie powinno zawierać upoważnienie do przeprowadzenia kontroli wydawane przez organ uprawniony do kontroli;
- 4) opis prowadzenia czynności kontrolnych;
- 5) wskazanie na czym polegają czynności kontrolne;
- 6) zawartość protokołu kontroli oraz sposób jego sporządzenia i dostarczenia kontrolowanemu;
- 7) czynności i działania kontrolowanego w związku z prowadzoną kontrolą;
- 8) czynności w związku ze zgłoszeniem zastrzeżeń przez kontrolowanego przed podpisaniem protokołu kontroli;
- 9) czynności w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub naruszenia prawa w zakresie przedmiotu kontroli podejmowane przez organ upoważniony do kontroli.

Wymóg, określony w art. 34 ust. 2b Regulaminu Sejmu, przewiduje, że uzasadnienie projektu ustawy zawierającej przepisy regulacyjne lub przepisy określające wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334 oraz 2025 r. poz. 619) powinno odpowiadać wymogom określonym w art. 50f ust. 1 tej ustawy.

W przesłanym piśmie Pani Marszałek wskazuje, że w ocenie Biura Legislacyjnego Kancelarii Sejmu przepisy art. 5 oraz art. 10 projektu wniesionego przez Pana Prezydenta zawierające zmiany w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej mogą spełniać kryteria przepisów regulacyjnych.

Zmiana w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty ma na celu wyłącznie uszczelnienie tzw. systemu uproszczonego, umożliwiającego wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty przez obywateli Ukrainy oraz inne osoby, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentysty poza Unią Europejską.

Natomiast zmiana w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej umożliwia właściwym okręgowym izbom pielęgniarstwa i położnych przedłużenie warunkowego prawa wykonywania zawodu, które zostało przyznane na podstawie zgody Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu pielęgniarstwa lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach tzw. procedury uproszczonej, do czasu ukończenia kształcenia zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i kontynuację zatrudnienia w zawodzie pielęgniarstwa lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie dłużej niż o 3 lata.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wniesiony projekt ustawy nie zawiera przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Proponowane zmiany w ww. ustawach nie dokonują zmiany przepisów określających formalne kwalifikacje niezbędne do wykonywania zawodu regulowanego, ani warunków wykonywania zawodu regulowanego. W istocie proponowane zmiany w omawianych ustawach wynikają z konieczności zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia pacjentów, przez dążenie do zapewnienia właściwego poziomu kwalifikacji zawodowych oraz ich podnoszenia i uzupełniania przez pracowników ochrony zdrowia, którzy

uzyskali kwalifikacje poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym na Ukrainie. Tym samym uargumentowane jest twierdzenie, że projektowane przepisy w ww. ustawach są zgodne z zasadami proporcjonalności, uzasadnionego i niedyskryminującego charakteru oraz są na chwilę obecną uzasadnione nadrzędnymi interesami ogółu i tym samym nie wykraczają poza to co niezbędne.

Istotnym jest także fakt, że podobne stanowisko reprezentuje Rada Ministrów, która przygotowała uzasadnienie do ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw oraz przyjęła w dniu 9 września 2025 r. projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wraz z uzasadnieniem. Oba te akty nowelizują ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej przyjęte w ustawie z dnia 5 sierpnia 2025 r. w takim samym zakresie jak omawiany projekt ustawy będący inicjatywą ustawodawczą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

sygnowani skautka
Agnesa Bogucki

Warszawa, 3 września 2025 r.
KL/401/135/NK/2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-111.020.252.8.2025*

Data wpływu *04.09.25r.*

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do prowadzonych prac legislacyjnych nad przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, Konfederacja Lewiatan uprzejmie przedstawia swoje stanowisko.

Na wstępie pragnę podkreślić, że opóźnienie wejścia w życie nowelizacji ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy rodzi istotną niepewność zarówno wśród obywateli Ukrainy przebywających w Polsce, jak i wśród pracodawców, którzy ich zatrudniają. Zawetowane przez Prezydenta RP przepisy przewidywały wydłużenie prawa do legalnego pobytu do dnia 4 marca 2026 r. Rozwiązanie to obejmowało nie tylko uchodźców z Ukrainy objętych ochroną czasową, lecz również migrantów zarobkowych, którzy przyjechali do Polski przed 24 lutego 2022 r. Stabilne i przewidywalne ramy prawne są warunkiem koniecznym dla bezpieczeństwa życiowego i zawodowego obywateli Ukrainy. Brak przedłużenia przepisów regulujących legalny pobyt prowadzi do ryzyka utraty prawa do pracy, co może mieć negatywne konsekwencje nie tylko dla migrantów, lecz również dla polskich pracodawców i całej gospodarki.

Pozytywnie oceniamy zaproponowaną rezygnację z możliwości dalszego przedłużania okresu zawieszenia terminów załatwiania określonych spraw administracyjnych przez wojewodów do dnia 4 marca 2026 r. Zawieszenie biegu terminów w praktyce powodowało szereg niepożądanych skutków – zarówno dla cudzoziemców, jak i dla pracodawców. Przepis ten był interpretowany przez urzędy wojewódzkie w sposób rozszerzający i stosowany wobec wszystkich obywateli

member of

BUSINESS OECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

państw trzecich, niezależnie od tego, czy byli objęci ustawą specjalną. W konsekwencji prowadziło to do dalszej przewlekłości postępowań legalizacyjnych. Skala problemu jest znacząca – według ustaleń Najwyższej Izby Kontroli postępowania pobytowe trwają przeciętnie ponad rok, a w niektórych województwach samo oczekiwanie na potwierdzenie złożenia kompletnego wniosku (tzw. „stempla”) przekracza kilka miesięcy. Zawieszenie biegu terminów negatywnie wpływa również na przewidywalność i spójność działań administracyjnych oraz narusza zasadę równego traktowania. W naszej ocenie brak jest zatem uzasadnienia dla dalszego stosowania tego rozwiązania.

Niezależnie pragnę zwrócić uwagę na propozycję zmiany art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim, polegającą na wydłużeniu minimalnego okresu nieprzerwanego pobytu w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu – z 3 do 10 lat, warunkującego możliwość uzyskania polskiego obywatelstwa.

Proponowane rozwiązanie wykracza poza zakres przedmiotowy procedowanej ustawy, ponieważ odnosi się nie tylko do sytuacji obywateli Ukrainy, lecz do wszystkich cudzoziemców przebywających w Polsce. Tak istotna zmiana systemowa nie powinna być wprowadzana w trybie regulacji incydentalnej, mającej charakter szczególny i tymczasowy. Kwestia warunków uzyskiwania polskiego obywatelstwa powinna być przedmiotem odrębnej dyskusji.

Należy podkreślić, że okres nieprzerwanego pobytu w Polsce nie jest samodzielną podstawą do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego. Jest to jedynie minimalny okres pobytu na podstawie określonych tytułów pobytowych – pobytu stałego, pobytu rezydenta długoterminowego UE lub prawa stałego pobytu. Uzyskanie tych tytułów wymaga co do zasady wcześniejszego, co najmniej 5-letniego pobytu w Polsce. Wyjątki od tej zasady dotyczą jedynie szczególnych kategorii osób, takich jak ofiary handlu ludźmi, osoby posiadające polskie pochodzenie czy cudzoziemcy pozostający w związku małżeńskim z obywatelem Polski. Przykładowo, aby uzyskać zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, cudzoziemiec musi wykazać się co najmniej 5-letnim nieprzerwanym pobylem w Polsce. W praktyce oznacza to, że minimalny okres pobytu wymagany do uznania za obywatela polskiego wynosi nie mniej niż 8 lat. Dodatkowo, należy uwzględnić istotne opóźnienia w postępowaniach

member of

BUSINESS OECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

administracyjnych. Jak pokazuje praktyka, czas oczekiwania na decyzje pobytowe w wielu przypadkach przekracza rok. Tym samym od momentu przyjazdu cudzoziemca do Polski do chwili uzyskania obywatelstwa polskiego mija często ponad 10 lat, nawet bez proponowanej zmiany.

W naszej ocenie zasadne jest zatem przeprowadzenie szerokiej, merytorycznej dyskusji na temat warunków uzyskania obywatelstwa polskiego, z udziałem wszystkich zainteresowanych stron.

Z poważaniem

Marek Górski

Prezydent Konfederacji Lewiatan

member of

BUSINESS OECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

Warszawa, dnia 12 września 2025 r.

Opinia prawna Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych do projektu prezydenckiego ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw

Wykaz źródeł:

• **Akty prawne:**

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483),
2. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U.1993.61.284),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 337),
4. Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1989),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 146),
6. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1576),

• **Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego:**

1. Wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15,
2. Wyrok z dnia 26 kwietnia 1995 r., sygn. akt K 11/94,
3. Wyrok z dnia 9 maja 1988 r., sygn. akt U 7/87.

• **Literatura:**

1. Garlicki L., Zubik M., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Tom II*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016,
2. Safjan M., Bosek L. (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016,
3. Tuleja P. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2023.

Wprowadzenie

Przedłożony do analizy projekt ustawy, stanowiący inicjatywę legislacyjną Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jest kompleksową propozycją redefinicji ram prawnych regulujących status i system wsparcia dla obywateli Ukrainy objętych w Polsce ochroną czasową. Geneza projektu jest ściśle związana z zawetowaniem przez Głowę Państwa poprzedniej ustawy nowelizującej, a jego fundamentalnym celem, jak wskazano w uzasadnieniu, jest przywrócenie „równowagi relacji” oraz implementacja zasad „sprawiedliwości społecznej” poprzez eliminację mechanizmów postrzeganych jako nadmiernie uprzywilejowujące beneficjentów ochrony czasowej względem obywateli polskich. Niniejsza opinia koncentruje się na analizie kluczowych, z perspektywy prawa migracyjnego i administracyjnego, rozwiązań zawartych w projekcie. Ocenie poddane zostaną propozycje zmian w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, warunków przyznawania świadczeń na rzecz rodziny, procedur administracyjnych związanych z legalizacją pobytu oraz zasad nabywania obywatelstwa polskiego.

Analiza szczegółowa

1. Dostęp do Systemu Opieki Zdrowotnej

Brzmienie przepisu zaproponowane w projekcie Prezydenta RP (Art. 1 pkt 16 lit. a):

Art. 37. 1. Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej tak jak osoba posiadająca obywatelstwo polskie, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.), na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie.

Projektowana regulacja stanowi fundamentalną zmianę paradygmatu, znosząc dotychczasowy, quasi-automatyczny dostęp beneficjentów ochrony czasowej do świadczeń opieki zdrowotnej. Dążenie do unifikacji zasad dostępu do świadczeń publicznych jest kierunkiem systemowo uzasadnionym, realizującym postulat równości wobec prawa, wyrażony w art. 32 Konstytucji RP. Jak podnosi się w orzecznictwie, zasada równości oznacza, iż „wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących”. Eliminacja stanu, w którym jedna grupa

społeczna posiadała uprawnienia niedostępne na tych samych warunkach dla obywateli, może być postrzegana jako przywrócenie spójności systemu zabezpieczenia społecznego.

Należy jednak wskazać, że proponowana regulacja, w swoim obecnym kształcie, budzi istotne zastrzeżenia z punktu widzenia zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) oraz zasady solidaryzmu społecznego, wynikającej z klauzuli państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP). Status uchodźcy wojennego wiąże się ze szczególną sytuacją życiową, która często obiektywnie uniemożliwia podjęcie zatrudnienia. Całkowite pozbawienie tych osób dostępu do opieki zdrowotnej stanowi środek nadmierny w stosunku do deklarowanego celu. Jak wskazuje się w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, ocena proporcjonalności wymaga zbadania, czy regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych skutków (przydatność), czy jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego (konieczność) i czy jej efekty pozostają w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych na obywatela (proporcjonalność *sensu stricto*). W tym kontekście, całkowite wyłączenie z systemu opieki zdrowotnej osób, które nie mogą podjąć pracy, wydaje się środkiem niekoniecznym i nieproporcjonalnym.

W wyżej wskazanym zakresie istnieje możliwość zaproponowania mniej radykalnego rozwiązania, które pozwoliłyby na osiągnięcie celu fiskalnego przy jednoczesnym poszanowaniu zobowiązań humanitarnych. Rozważenia wymagałby model polegający na utrzymaniu gwarantowanego dostępu do świadczeń, lecz z ograniczeniem ich katalogu dla osób dorosłych do niezbędnego minimum, wyłączając kosztowne procedury medyczne. Przy czym, w ramach takiego modelu możliwe byłoby również utrzymanie pełnego zakresu świadczeń dla osób niepełnoletnich, co stanowiłoby realizację szczególnej ochrony praw dziecka, wynikającej z art. 72 Konstytucji RP oraz Konwencji o prawach dziecka.

2. Warunkowość Świadczeń na Rzecz Rodziny

Brzmienie przepisu zaproponowane w projekcie Prezydenta RP (Art. 1 pkt 13 lit. a):

W art. 26 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: a) zamieszkuje z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, b) z tytułu aktywności zawodowej [...] podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę [...], c) dziecko, na które ubiega się o świadczenie wychowawcze lub otrzymuje świadczenie

wychowawcze, realizuje odpowiednio obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny albo obowiązek nauki [...]”.

Powiązanie prawa do świadczeń z wymiernymi wskaźnikami integracji, takimi jak praca i edukacja, należy ocenić co do zasady pozytywnie. Jest to instrument zgodny z nowoczesną polityką integracyjną. Problematiczna jest jednak konstrukcja prawna przyjętych kryteriów. Sztucznie określony próg oskładkowania (50% minimalnego wynagrodzenia) może prowadzić do pozbawienia wsparcia osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Przepis ten może zatem naruszać zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), która nakazuje racjonalne i sprawiedliwe rozłożenie publicznych ciężarów i świadczeń.

Należy ponadto podkreślić, że skuteczność systemu weryfikacji warunków przyznawania świadczeń zależy od zaawansowanych narzędzi informatycznych. W szczególności, weryfikacja kluczowego warunku zamieszkiwania na terytorium Polski wymaga stworzenia zautomatyzowanego mechanizmu wymiany danych między rejestrami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a Strażą Graniczną, który pozwoliłby na bieżące monitorowanie przekroczeń granicy. Ponadto, choć weryfikacja obowiązku szkolnego jest uzasadniona, jej skuteczność zależy od sprawnego funkcjonowania systemów informatycznych państwa (System Informacji Oświatowej). Ewentualne błędy administracyjne lub opóźnienia w przekazywaniu danych mogą prowadzić do nieusłusznego wstrzymania wypłat. Przy czym, projekt nie precyzuje procedur odwoławczych w takich przypadkach.

Projekt prezydencki, koncentrując się na materialnych przesłankach, nie adresuje w wystarczającym stopniu tych technicznych wyzwań. Warto zauważyć, że takie zasady warunkowości mogłyby zostać wprowadzone nie jako rozwiązanie incydentalne, lecz jako uniwersalna reguła dla wszystkich cudzoziemców spoza UE, co ujednoliciłoby politykę socjalną państwa.

3. Przywrócenie Terminów w Postępowaniach Pobytowych

Brzmienie przepisu zaproponowane w projekcie Prezydenta RP (Art. 1 pkt 11):

„uchyla się art. 22a–22h”

Decyzję tę należy ocenić jako fundamentalny krok w kierunku przywrócenia pełni gwarancji proceduralnych dla cudzoziemców, wynikających z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) oraz prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka). Jak słusznie podniesiono w uzasadnieniu projektu, powołując się na

stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, dotychczasowe rozwiązanie w praktyce pozbawiało stronę skutecznych środków prawnych w przypadku bezczynności lub przewlekłości organu. Utrzymywanie stanu niepewności prawnej przez okres kilkunastu miesięcznych (wieloletnich) postępowań uniemożliwia stabilizację życiową i stanowi de facto przeniesienie na jednostkę negatywnych konsekwencji niewydolności administracji publicznej. Jest to sprzeczne z zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, która stanowi jeden z filarów państwa prawnego.

Należy jednak mieć na uwadze, że istnieje również alternatywna argumentacja, wskazująca na ryzyko paraliżu pracy urzędów wojewódzkich w przypadku nagłego przywrócenia pełnego reżimu proceduralnego, bez zapewnienia im adekwatnego wsparcia. We wskazanym zakresie warto rozważyć stanowisko, zgodnie z którym utrzymanie mechanizmu zawieszenia terminów, choć niedoskonałe, stanowi konieczny środek zaradczy, chroniący system przed falą skarg i ponagleń, które mogłyby dodatkowo spowolnić proces wydawania decyzji. Propozycja prezydencka, choć słuszna z perspektywy ochrony praw jednostki, nie przedstawia jednocześnie rozwiązań systemowych, które miałyby zapobiec zidentyfikowanym ryzykom organizacyjnym po stronie administracji.

4. Nabywanie Obywatelstwa

Brzmienie przepisu zaproponowane w projekcie Prezydenta RP (Art. 9):

W ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989 oraz z 2025 r. poz. 622 i 921) w art. 30 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie: „1) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego;”.

Propozycja ta budzi istotne wątpliwości co do jej zgodności z zasadą proporcjonalności, która jest jedną z fundamentalnych zasad ograniczania konstytucyjnych wolności i praw, a jej źródłem jest art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Obywatelstwo stanowi zwieńczenie procesu integracji ze społeczeństwem danego państwa. Tak drastyczne i skokowe wydłużenie wymaganego okresu pobytu jest środkiem, który może okazać się nieadekwatny do celu, jakim jest zapewnienie głębszej więzi cudzoziemca z Państwem Polskim. Może on stanowić barierę demotywującą dla osób już dobrze zintegrowanych. W kontekście globalnej rywalizacji o wykwalifikowanych migrantów, nadmiernie restrykcyjna polityka naturalizacyjna może osłabić atrakcyjność Polski jako kraju docelowego.

Co więcej, projekt wprowadza jedną, sztywną regułę, nie różnicując sytuacji cudzoziemców. Bardziej adekwatnym i celowym rozwiązaniem byłoby utrzymanie krótszych ścieżek naturalizacji dla określonych grup, np. absolwentów polskich uczelni, osób wykonujących zawody o szczególnym znaczeniu dla gospodarki czy osób o wybitnych osiągnięciach, co pozwoliłoby na bardziej elastyczne kształtowanie polityki migracyjnej, zgodnie ze strategicznymi interesami państwa.

Podsumowanie

Analizowany projekt ustawy prezentuje rozwiązania o zróżnicowanym charakterze pod względem ich oceny prawnej, w szczególności konstytucyjnej. Z jednej strony, propozycję dotyczącą sfery uchylecia przepisów o zawieszeniu biegu terminów w postępowaniach pobytowych, należy ocenić jako zgodną z dążeniem do wzmocnienia gwarancji wynikających z zasady demokratycznego państwa prawnego. Z drugiej strony, propozycje w zakresie praw materialnych – zwłaszcza dotyczące dostępu do opieki zdrowotnej, warunkowości świadczeń socjalnych oraz zasad nabywania obywatelstwa – rodzą istotne pytania o ich zgodność z zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) oraz zasadą sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP). Dalsze prace legislacyjne nad projektem powinny zatem skoncentrować się na znalezieniu równowagi pomiędzy celami ustawy, takimi jak racjonalizacja wydatków publicznych i uszczelnienie systemu, a konstytucyjnym obowiązkiem ochrony praw jednostki, w tym osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Autor opinii: radca prawny Gabriel Vilkas

Warszawa, 15 września 2025 r.

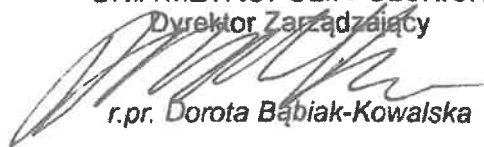
Uwagi Unii Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza do przedstawionego przez Prezydenta RP projekt ustawy (RPW/28127/2025) o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa oraz niektórych innych ustaw

1. Zmiana obejmująca art. 12 ust. 17 c ustawy może prowadzić do znacznego ograniczenia pomocy w postaci zakwaterowania zbiorowego, stanowiąc o tym, że wojewoda będzie mógł jej udzielić wyłącznie obywatelom Ukrainy wymienionym w tym przepisie, tj. zaliczającym się do tzw. grupy wrażliwej; takie rozwiązanie powoduje szereg komplikacji - nie uwzględniono w nim bowiem sposobu postępowania wobec osób, które nie należą do grupy wrażliwej, a nadal zamieszkują miejsca zbiorowego zakwaterowania i które zgodnie z art. 13 projektu nie będą mogły dłużej przebywać w tych miejscach; osoby te niejednokrotnie pomimo podjęcia pracy nie są gotowe do pełnego usamodzielnienia się i poniesienia kosztów wynajęcia mieszkania na własny koszt, dodatkowo wiele z tych osób przebywa w miejscach zbiorowego zakwaterowania wraz z rodziną, której członkowie zaliczają się do grupy osób uprawnionych do dalszego w nich pobytu; ich natychmiastowe wykwaterowanie z dniem 1 listopada 2025 r. może prowadzić do sytuacji, w której dojdzie do dzielenia rodzin, a także rodzi ryzyko zwiększenia liczby osób w kryzysie bezdomności na terenie miasta; osoby takie mogłyby natomiast pokrywać koszty dalszego pobytu w miejscach zakwaterowania zbiorowego, jednak do sprawnego wprowadzenia takiego rozwiązania wymagana byłaby bezpośrednia regulacja ustawowa w tym zakresie.
2. Dodatkowo, art. 12 ust. 17 c w grupie wrażliwej wymienia osoby takie jak małoletni w pieczy zastępczej lub małoletni, na którego nie jest pobierane świadczenie wychowawcze (pkt 5), osobę bezpośrednio po hospitalizacji (pkt 8), którą zasadniczo może być również małoletni, pomijając ich opiekunów; z kolei w punkcie 9, w którym jako warunek wskazane jest pokrycie z góry części kosztów pomocy w wysokości 15 zł za osobę dziennie w przypadku małoletniego, na którego pobierane jest świadczenie wychowawcze lub emeryta, który pobiera polskie świadczenie emerytalne, powstają wątpliwości interpretacyjne, czy do grupy uprawnionej do pobytu w miejscu zakwaterowania zbiorowego należą osoby wymienione w lit. a i b, jeśli część kosztów zostanie za te osoby uiszczona, czy można uznać, że uprawniony do pobytu jest również opiekun tych osób, który uiścił za nie i za siebie koszty, czy też chodzi wyłącznie o możliwość pobytu opiekuna, który pokrył część kosztów w wysokości 15 zł za osobę dziennie.
3. Projekt ustawy zmienia dotychczasowe brzmienie art. 12 ust. 17c ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wymieniając kategorie osób uprawnionych do korzystania z pomocy w formie zakwaterowania zbiorowego z całodziennym wyżywieniem. Wskazany w zmienionym przepisie katalog nie obejmuje osób, których pobyt na terytorium RP jest związany z przemieszczaniem się, tranzytem do państwa docelowego pobytu. Osoby te korzystały dotychczas z nie więcej niż kilkudniowego pobytu w miejscach zakwaterowania zbiorowego, dla których pobyt w Polsce był wymuszony przerwą w podróży, oczekiwaniem na kolejny środek transportu. Postulowane jest objęcie katalogiem wskazanym w ust. 17c art. 12 również tej kategorii osób.

4. W odniesieniu do zmiany polegającej na dodaniu w art. 12 ustępu 17 k, która to zmiana ma być z założenia ugruntowaniem dotychczasowej praktyki, warto zaznaczyć, że jako uprawniony do natychmiastowego wykwaterowania obywateli Ukrainy z punktu zakwaterowania zbiorowego za nieprzestrzeganie regulaminu został wskazany wyłącznie wojewoda; żeby nie wydłużać stosowanych dotychczas rozwiązań, należałoby dodać do tego ustępu obok wojewody również podmioty, którym wojewoda na podst. art. 12 ust. 10 wydał stosowne polecenie.
5. Projekt zmienia brzmienie art. 26 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Jednocześnie art. 17 projektu ustawy zmieniającej jest przepisem przejściowym, który stanowi o wygaśnięciu z mocy prawa uprawnienia do świadczenia wychowawczego i przewiduje możliwość złożenia wniosku o to świadczenie na nowych zasadach. W art. 17 ust. 3 jest błąd, ostatnia z dat wymieniona w przepisie powinna brzmieć 1 grudnia 2025 r., a nie jak wskazano w projekcie 1 grudnia 2026 roku.
6. W przypadku proponowanego zapisu art. 37 ust. 1 ustawy powstają obawy, co do obywateli Ukrainy, którzy osiągnęli wiek emerytalny oraz osób niezdolnych do pracy z tytułu niepełnosprawności, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny i którzy pozostają w Polsce i nie są uprawnieni do świadczeń emerytalnych z polskich organów emerytalno – rentowych, zatem nie mają możliwości nabycia z tego tytułu ubezpieczenia zdrowotnego. Należałoby rozważyć uregulowanie dostępu do świadczeń zdrowotnych tej grupie obywateli Ukrainy ze statusem UKR.

UNIA METROPOLII POLSKICH

Dyrektor Zarządzający

r.pr. Dorota Bąbiak-Kowalska

NIL

**Naczelna
Izba Lekarska**

**Prezes
Naczelnej Rady Lekarskiej
lek. Łukasz Jankowski**

NRL-ZRP.0212.634.2025.MK
NRL-ZRP.KW-00972.2025

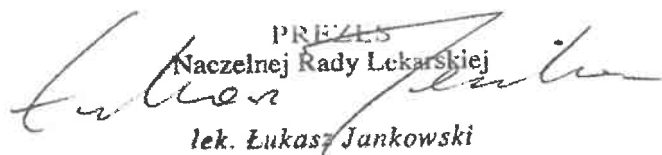
Warszawa, 22 września 2025 r.

**Sz. P.
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do przesłanego przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu Dariusza Salomończyka (nr SPS-III.020.252.6.2025 z dnia 1 września 2025 r.) przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, przesyłam w załączeniu stanowisko nr 5/25/IX Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 19 września 2025 r. w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

Z poważaniem

PREZES
Naczelnej Rady Lekarskiej
lek. Łukasz Jankowski

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.252.19.2025

Data wpływu 23.09.25r.

STANOWISKO Nr 5/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ

z dnia 19 września 2025 r.

**w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy
obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego
państwa oraz niektórych innych ustaw**

Naczelna Rada Lekarska po zapoznaniu się z przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, przesłanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu pana Dariusza Salamończyka z dnia 1 września 2025 r. (znak: SPS-III.020.252.6.2025) negatywnie opiniuje projekt w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty i domaga się uchylecia przepisów pozwalających na dostęp do zawodu lekarza i lekarza dentysty w uproszczonych trybach.

1. Uwaga ogólna

Samorząd lekarski wskazuje, że projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty, powiela wszystkie wady wcześniejszego (zawetowanego przez Prezydenta RP) rządowego projektu ustawy, który został negatywnie zaopiniowany w stanowisku Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej nr 65/25/P-IX z dnia 1 sierpnia 2025 r.

Przed wszystkim projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta RP – tak samo jak wcześniejszy projekt rządowy – jest niezgodny z postulatem samorządu lekarskiego dotyczącym zniesienia tzw. uproszczonych trybów nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty. Samorząd lekarski domaga się niezwłocznego uchylecia przepisów, które przewidują możliwość nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty w Polsce w trybach

uproszczonych, czyli warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza (art. 7 ust. 9 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty) oraz prawa wykonywania zawodu na określony zakres czynności zawodowych, okres i miejsce zatrudnienia w podmiocie leczniczym (art. 7 ust. 2a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

Możliwość nabycia w uproszczonym trybie uprawnień do wykonywania w Polsce zawodu lekarza i lekarza dentysty została wprowadzona pomimo sprzeciwu samorządu lekarskiego, a uproszczone zasady dostępu nie zapewniają właściwej weryfikacji kwalifikacji osób, które ubiegają się w Polsce o uprawnienia zawodowe - dyplom lekarski oraz program nauczania poprzedzający uzyskanie dyplomu nie podlegają rzetelnej ocenie pod kątem spełniania minimalnych wymogów kształcenia lekarzy i lekarzy dentystów określonych w przepisach Unii Europejskiej. Do tego - w przypadku warunkowego prawa wykonywania zawodu – nie tylko zrezygnowano z wymogu nostryfikacji dyplomu, ale nie jest nawet wymagane zalegalizowanie dyplomu lub jego duplikatu przez konsula Rzeczypospolitej Polskiej ani posiadanie apostille dyplomu lub jego duplikatu.

Kwestionowane przepisy stworzyły również możliwość udzielania w Polsce lekarskich świadczeń zdrowotnych przez osoby, które nie są członkami samorządu lekarskiego, co oznacza, że nie podlegają normom Kodeksu Etyki Lekarskiej, a za swoje czyny nie ponoszą odpowiedzialności przed sądem lekarskim.

Naczelna Rada Lekarska apeluje do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, aby w projekcie ustawy nie powielał wadliwych rozwiązań zawartych wcześniej w rządowym projekcie, które utrzymują w mocy uproszczone tryby dostępu do zawodu lekarza i lekarza dentysty. Zdaniem samorządu lekarskiego oba uproszczone tryby nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza powinny zostać niezwłocznie uchylone, a nie kolejny raz modyfikowane i doprecyzowywane. Stanowisko samorządu lekarskiego podyktowane jest troską o bezpieczeństwo pacjentów i zapewnienie wysokiej jakości opieki zdrowotnej w Polsce.

2. UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Podstawowe zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi art. 5 projektu ustawy, który przewiduje szereg zmian w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r.

o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Zmiany te nakładają na organy samorządu lekarskiego dalsze obowiązki informacyjne (m.in. wobec Ministra Zdrowia) w procedurze rozpatrywania wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w obu uproszczonych trybach.

Komentowany art. 5 projektu ustawy, który wprowadza zmiany w art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, zawiera szereg wadliwie skonstruowanych przepisów. Uwagi samorządu lekarskiego do nowelizacji art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przedstawiają się następująco:

- 1) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej, tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.
- 2) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. Niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie zatem weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.
- 3) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej negatywnie opiniuje zaproponowany termin na złożenie wniosku.
- 4) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty daleko idące zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu „*po raz pierwszy*”. Użycie wyrazów „po raz pierwszy” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę

Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich. Wprowadzenie tego przepisu spotęguje jedynie chaos panujący w dostępie do zawodu lekarza w uproszczonych trybach.

- 5) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty również w sposób błędny określono organ, który ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów „właściwa okręgowa izba lekarska” powinno prawidłowo być „właściwa okręgowa rada lekarska”.
- 6) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celom miałyby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej rady lekarskiej.
- 7) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 2da, nie stosuje się do „*kolejnych wniosków*” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia.
- 8) W dodawanym art. 7 ust. 2dc ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej upływ terminu, w jakim kandydat ma złożyć wniosek do okręgowej rady lekarskiej, powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi

okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po upływie terminu. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: „*W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, po terminie wskazanym w ust. 2da, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.*”.

- 9) W nowelizowanym art. 7 ust. 2e ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań informacyjnych po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego pozytywnego dla strony rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza.
- 10) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej, tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.
- 11) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu

lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. W rezultacie niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.

- 12) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium NRL negatywnie opiniuje zaproponowany w tym przepisie termin na złożenie wniosku.
- 13) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa „*po raz pierwszy*” wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu. Użycie wyrazów „*po raz pierwszy*” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie warunkowego prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich.
- 14) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celem miałyby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej rady lekarskiej.
- 15) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty w sposób błędny określono organ, którym ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów: „właściwa okręgowa izba lekarska” powinno prawidłowo być: „właściwa okręgowa rada lekarska”.
- 16) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 12c, nie stosuje się do „kolejnych wniosków” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia

przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Należy oczekiwać od ustawodawcy, że nie będzie on akceptował sytuacji, w której w tym samym czasie przed różnymi organami administracyjnymi toczy się postępowanie o przyznanie takiego samego uprawnienia do wykonywania zawodu zainicjowane na podstawie „kolejnych wniosków”.

17)W dodawanym art. 7 ust. 12e ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej upływ terminu na złożenie wniosku powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po terminie. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: „*W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, po terminie wskazanym w ust. 12c, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.*”.

18)W nowelizowanym art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem warunkowego prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek

wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego (pozytywnego dla strony) rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza.

- 19) Naczelna Rada Lekarska proponuje dokonanie nowelizacji art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty – przepis ten określa, że łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu nabytego w jednym z uproszczonych trybów nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszego dokumentu "Prawo wykonywania zawodu lekarza". Liczenie tego 5-letniego terminu od daty wydania dokumentu prawo wykonywania zawodu jest błędne – termin 5 lat powinien być liczony od daty wydania decyzji Ministra Zdrowia wyrażającej zgodę na wykonywanie zawodu lekarza. To decyzja Ministra Zdrowia warunkuje możliwość wykonywania świadczeń zdrowotnych w Polsce, nawet jeśli okręgowa rada lekarska odmówi kandydatowi przyznania prawa wykonywania zawodu. Obecny przepis poniekąd premiuje osoby, których wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu budzą wątpliwości – wykonują oni bowiem świadczenia zdrowotne w Polsce najpierw na podstawie decyzji Ministra Zdrowia przez okres nawet kilku lat do czasu rozpatrzenia przez sąd administracyjny skargi na odmowną decyzję rady lekarskiej, a następnie (po wyroku sądu administracyjnego) wykonują zawód przez okres 5 lat liczony od daty uzyskania dokumentu prawo wykonywania zawodu. Łączny okres wykonywania zawodu może zatem wynosić nawet 8-10 lat. Sytuacja takich lekarzy jest zatem lepsza od sytuacji lekarzy, którzy złożyli do okręgowej rady lekarskiej wniosek niebudzący wątpliwości i od razu uzyskali prawo wykonywania zawodu – ci bowiem wykonują zawód tylko przez 5 lat. Wobec tego proponuje się, aby art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty otrzymał brzmienie: *„Łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszej decyzji Ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 2b i ust. 12. Po upływie tego okresu prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, wygasa.”*

- 20) Zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi także dodawany art. 7 ust. 21a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Przepis ten nakłada na okręgowe

radę lekarskie i Naczelną Radę Lekarską obowiązek informowania Ministra Zdrowia o wszelkich rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, wydanych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza oraz przekazania kopii tych rozstrzygnięć. Jest to zdublowanie przepisu art. 7 ust. 2e zdanie czwarte oraz art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, które nakładają na samorząd lekarski obowiązki informacyjne w tym zakresie. Ponadto samorząd lekarski sprzeciwia się nakładaniu na jego organy dodatkowych obowiązków związanych z procedowaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarza w uproszczonych trybach, zwłaszcza w sytuacji, gdy takich dodatkowych obowiązków ustawa nie nakłada na osoby, które w tym trybie uzyskują dostęp do wykonywania zawodu lekarza.

Zdecydowany sprzeciw budzi także art. 21 ust. 2 projektu ustawy, który należy odczytywać jako próbę kolejnego przedłużania możliwości wydawania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza obywatelom Ukrainy. Obywatele Ukrainy mieli możliwość ubiegania się na specjalnych zasadach o warunkowe prawo wykonywania zawodu lekarza – uprawnienie to było przyznane na okres 32 miesięcy od dnia wybuchu wojny w Ukrainie – okres 32 miesięcy upłynął dnia 24 października 2024 r. Przepis przejściowy art. 21 ust. 2 ustawy, który nakazuje liczyć 6-miesięczny termin na złożenie wniosku do okręgowej rady lekarskiej dopiero od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (planowane wejście w życie ustawy to 1 października 2025 r.), może stanowić niedopuszczalne obejście wcześniej uchwalonego prawa, które wygasło już możliwość uzyskiwania przez obywateli Ukrainy warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza. W rezultacie 32-miesięczny okres, w którym obywatele Ukrainy mogli ubiegać się o warunkowe prawo wykonywania zawodu, stanie się fikcją, ponieważ zostanie przedłużony o dalsze 17 miesięcy.

W podsumowaniu powyższych uwag Naczelna Rada Lekarska postuluje, aby Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odstąpił od dokonywania projektowanych zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz przepisu przejściowego, o którym mowa w art. 21 projektu opiniowanej ustawy, i złożył propozycję uchylecia przepisów

zezwalających na uzyskanie uprawnień zawodowych lekarza w obu uproszczonych trybach – z poszanowaniem praw nabytych, dla osób, które uzyskały już te uprawnienia. Propozycje przepisów, które likwidują uproszczone tryby nabywania uprawnień zawodowych lekarza, Naczelna Rada Lekarska zamieściła w swoim apelu Nr 1/25/IX z dnia 6 marca 2025 r. i wnosi o ich wykorzystanie w dalszych pracach legislacyjnych nad projektem ustawy.

Zastrzeżenia samorządu lekarskiego do projektu ustawy dotyczą również proponowanych rozwiązań w zakresie ograniczenia dostępu obywateli Ukrainy do świadczeń opieki zdrowotnej. Projekt ustawy przewiduje zmiany w art. 37 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy polegające na tym, że obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie tejże ustawy, będzie uprawniony do opieki medycznej udzielanej w Polsce, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Środowisko lekarskie obawia się, że tak daleko idące ograniczenia (decydujące byłoby co do zasady posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego obowiązkowego lub dobrowolnego) mogłyby w pewnych sytuacjach prowadzić do trudnych ze względów społecznych i obciążających etykę lekarską sytuacji braku dostępu do pomocy medycznej osób tego potrzebujących, w szczególności, które znajdują się w stanie zagrożenia życia czy zdrowia.

SEKRETARZ

Grzegorz Włona

PREZES

Łukasz Jankowski

STANOWISKO Nr 5/25/IX
NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ

z dnia 19 września 2025 r.

**w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy
obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego
państwa oraz niektórych innych ustaw**

Naczelna Rada Lekarska po zapoznaniu się z przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, przesłanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu pana Dariusza Salamończyka z dnia 1 września 2025 r. (znak: SPS-III.020.252.6.2025) negatywnie opiniuje projekt w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty i domaga się uchylecia przepisów pozwalających na dostęp do zawodu lekarza i lekarza dentysty w uproszczonych trybach.

1. Uwaga ogólna

Samorząd lekarski wskazuje, że projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim dotyczy zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty, powiela wszystkie wady wcześniejszego (zawetowanego przez Prezydenta RP) rządowego projektu ustawy, który został negatywnie zaopiniowany w stanowisku Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej nr 65/25/P-IX z dnia 1 sierpnia 2025 r.

Przede wszystkim projekt ustawy przedstawiony przez Prezydenta RP – tak samo jak wcześniejszy projekt rządowy - jest niezgodny z postulatem samorządu lekarskiego dotyczącym zniesienia tzw. uproszczonych trybów nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty. Samorząd lekarski domaga się niezwłocznego uchylecia przepisów, które przewidują możliwość nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty w Polsce w trybach

uproszczonych, czyli warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza (art. 7 ust. 9 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty) oraz prawa wykonywania zawodu na określony zakres czynności zawodowych, okres i miejsce zatrudnienia w podmiocie leczniczym (art. 7 ust. 2a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

Możliwość nabycia w uproszczonym trybie uprawnień do wykonywania w Polsce zawodu lekarza i lekarza dentysty została wprowadzona pomimo sprzeciwu samorządu lekarskiego, a uproszczone zasady dostępu nie zapewniają właściwej weryfikacji kwalifikacji osób, które ubiegają się w Polsce o uprawnienia zawodowe - dyplom lekarski oraz program nauczania poprzedzający uzyskanie dyplomu nie podlegają rzetelnej ocenie pod kątem spełniania minimalnych wymogów kształcenia lekarzy i lekarzy dentystów określonych w przepisach Unii Europejskiej. Do tego - w przypadku warunkowego prawa wykonywania zawodu – nie tylko zrezygnowano z wymogu nostryfikacji dyplomu, ale nie jest nawet wymagane zalegalizowanie dyplomu lub jego duplikatu przez konsula Rzeczypospolitej Polskiej ani posiadanie apostille dyplomu lub jego duplikatu.

Kwestionowane przepisy stworzyły również możliwość udzielania w Polsce lekarskich świadczeń zdrowotnych przez osoby, które nie są członkami samorządu lekarskiego, co oznacza, że nie podlegają normom Kodeksu Etyki Lekarskiej, a za swoje czyny nie ponoszą odpowiedzialności przed sądem lekarskim.

Naczelna Rada Lekarska apeluje do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, aby w projekcie ustawy nie powielał wadliwych rozwiązań zawartych wcześniej w rządowym projekcie, które utrzymują w mocy uproszczone tryby dostępu do zawodu lekarza i lekarza dentysty. Zdaniem samorządu lekarskiego oba uproszczone tryby nabywania uprawnień do wykonywania zawodu lekarza powinny zostać niezwłocznie uchylone, a nie kolejny raz modyfikowane i doprecyzowywane. Stanowisko samorządu lekarskiego podyktowane jest troską o bezpieczeństwo pacjentów i zapewnienie wysokiej jakości opieki zdrowotnej w Polsce.

2. UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Podstawowe zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi art. 5 projektu ustawy, który przewiduje szereg zmian w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r.

o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Zmiany te nakładają na organy samorządu lekarskiego dalsze obowiązki informacyjne (m.in. wobec Ministra Zdrowia) w procedurze rozpatrywania wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w obu uproszczonych trybach.

Komentowany art. 5 projektu ustawy, który wprowadza zmiany w art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, zawiera szereg wadliwie skonstruowanych przepisów. Uwagi samorządu lekarskiego do nowelizacji art. 7 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przedstawiają się następująco:

- 1) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej, tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.
- 2) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. Niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie zatem weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.
- 3) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 2b”; czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej negatywnie opiniuje zaproponowany termin na złożenie wniosku.
- 4) W dodawanym art. 7 ust. 2da ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty daleko idące zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu „*po raz pierwszy*”. Użycie wyrazów „po raz pierwszy” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę

Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich. Wprowadzenie tego przepisu spotęguje jedynie chaos panujący w dostępie do zawodu lekarza w uproszczonych trybach.

- 5) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty również w sposób błędny określono organ, który ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów „właściwa okręgowa izba lekarska” powinno prawidłowo być „właściwa okręgowa rada lekarska”.
- 6) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celom miałyby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej rady lekarskiej.
- 7) W dodawanym art. 7 ust. 2db ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 2da, nie stosuje się do „*kolejnych wniosków*” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia.
- 8) W dodawanym art. 7 ust. 2dc ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej upływ terminu, w jakim kandydat ma złożyć wniosek do okręgowej rady lekarskiej, powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi

okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po upływie terminu. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: *„W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, po terminie wskazanym w ust. 2da, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.”*

- 9) W nowelizowanym art. 7 ust. 2e zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań informacyjnych po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego pozytywnego dla strony rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza.
- 10) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty błędnie wskazano, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu składa się do okręgowej izby lekarskiej, tymczasem organem, do którego składa się wniosek, jest okręgowa rada lekarska.
- 11) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Należy zauważyć, że organ, do którego będzie składany wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu (okręgowa rada lekarska), nie ma wiedzy o tym, kiedy wnioskodawca otrzymał decyzję Ministra Zdrowia w sprawie zgody na wykonywanie zawodu

lekarza - data wydania decyzji Ministra Zdrowia nie jest bowiem równoznaczna z datą jej doręczenia stronie. W rezultacie niemożliwa lub wysoce utrudniona będzie weryfikacja przez okręgową radę lekarską, czy kandydat złożył wniosek w terminie, czy po upływie terminu ustawowego.

- 12) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarz składa w terminie 6 miesięcy od dnia „otrzymania decyzji, o której mowa w ustępie 12”, czyli otrzymania decyzji Ministra Zdrowia. Prezydium NRL negatywnie opiniuje zaproponowany w tym przepisie termin na złożenie wniosku.
- 13) W dodawanym art. 7 ust. 12c ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty zastrzeżenia budzi sformułowanie, że lekarz składa „*po raz pierwszy*” wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu. Użycie wyrazów „*po raz pierwszy*” mogłoby błędnie sugerować, że lekarz, który otrzymał zgodę Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu, może wielokrotnie (do skutku) składać wnioski o przyznanie warunkowego prawa wykonywania zawodu do okręgowej rady lekarskiej lub nawet do wielu okręgowych rad lekarskich.
- 14) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty planuje się nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowy obowiązek wydania lekarzowi potwierdzenia złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku. Naczelna Rada Lekarska kwestionuje nakładanie na samorząd lekarski dodatkowych obowiązków informacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu w uproszczonym trybie, zwłaszcza że nie bardzo wiadomo, jakim celom miałoby służyć uzyskanie przez lekarza takiego potwierdzenia ze strony okręgowej rady lekarskiej.
- 15) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty w sposób błędny określono organ, którym ma wydać lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku - w miejsce słów: „właściwa okręgowa izba lekarska” powinno prawidłowo być: „właściwa okręgowa rada lekarska”.
- 16) W dodawanym art. 7 ust. 12d ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty użyto sformułowania, że warunku, o którym mowa w artykule 7 ustęp 12c, nie stosuje się do „kolejnych wniosków” o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożonych na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Z brzmienia

przepisu zdaje się wynikać błędne założenie ustawodawcy, że istnieje możliwość wielokrotnego składania wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu na podstawie tej samej decyzji Ministra Zdrowia. Należy oczekiwać od ustawodawcy, że nie będzie on akceptował sytuacji, w której w tym samym czasie przed różnymi organami administracyjnymi toczy się postępowanie o przyznanie takiego samego uprawnienia do wykonywania zawodu zainicjowane na podstawie „kolejnych wniosków”.

17)W dodawanym art. 7 ust. 12e ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty przewiduje się, że w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu po terminie 6 miesięcy od otrzymania decyzji Ministra Zdrowia okręgowa rada lekarska może odmówić przyznania prawa wykonywania zawodu. W ocenie Naczelnej Rady Lekarskiej upływ terminu na złożenie wniosku powinien zawsze skutkować odmową przyznania prawa wykonywania zawodu, nie powinno być tutaj miejsca na swobodne uznanie organu rozpatrującego wniosek, szczególnie że ustawodawca nie określił żadnych kryteriów, którymi okręgowa rada lekarska miałaby się kierować rozpatrując wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu złożony po terminie. Wobec tego brzmienie przepisu powinno być następujące: *„W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, po terminie wskazanym w ust. 12c, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku ust. 21 nie stosuje się.”*.

18)W nowelizowanym art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty ustawodawca planuje nałożyć na okręgową radę lekarską dodatkowe obowiązki informacyjne, mianowicie poinformowania Ministra Zdrowia o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem warunkowego prawa wykonywania zawodu ze wskazaniem przyczyny takiego rozstrzygnięcia. Naczelna Rada Lekarska sprzeciwia się nakładaniu kolejnych obowiązków na organy samorządu lekarskiego w związku z rozpatrywaniem wniosków o uprawnienia zawodowe w uproszczonym trybie. Tryb ten został stworzony wbrew woli samorządu lekarskiego, stąd oczekiwanie kolejnych działań po stronie organów samorządu lekarskiego nie znajduje uzasadnienia. Po drugie, niezrozumiałe jest, dlaczego nakłada się na okręgową radę lekarską obowiązek

wskazania Ministrowi Zdrowia przyczyny rozstrzygnięcia także wtedy, gdy podjęto decyzję o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu - przyczyną takiego (pozytywnego dla strony) rozstrzygnięcia jest przecież zawsze to, że spełnia ona przesłanki do przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza.

- 19) Naczelna Rada Lekarska proponuje dokonanie nowelizacji art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty – przepis ten określa, że łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu nabytego w jednym z uproszczonych trybów nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszego dokumentu "Prawo wykonywania zawodu lekarza". Liczenie tego 5-letniego terminu od daty wydania dokumentu prawo wykonywania zawodu jest błędne – termin 5 lat powinien być liczony od daty wydania decyzji Ministra Zdrowia wyrażającej zgodę na wykonywanie zawodu lekarza. To decyzja Ministra Zdrowia warunkuje możliwość wykonywania świadczeń zdrowotnych w Polsce, nawet jeśli okręgowa rada lekarska odmówi kandydatowi przyznania prawa wykonywania zawodu. Obecny przepis poniekąd premiuje osoby, których wnioski o przyznanie prawa wykonywania zawodu budzą wątpliwości – wykonują oni bowiem świadczenia zdrowotne w Polsce najpierw na podstawie decyzji Ministra Zdrowia przez okres nawet kilku lat do czasu rozpatrzenia przez sąd administracyjny skargi na odmowną decyzję rady lekarskiej, a następnie (po wyroku sądu administracyjnego) wykonują zawód przez okres 5 lat liczony od daty uzyskania dokumentu prawo wykonywania zawodu. Łączny okres wykonywania zawodu może zatem wynosić nawet 8-10 lat. Sytuacja takich lekarzy jest zatem lepsza od sytuacji lekarzy, którzy złożyli do okręgowej rady lekarskiej wnioski niebudzące wątpliwości i od razu uzyskali prawo wykonywania zawodu – ci bowiem wykonują zawód tylko przez 5 lat. Wobec tego proponuje się, aby art. 7 ust. 18b ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty otrzymał brzmienie: *„Łączny okres obowiązywania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, nie może przekroczyć 5 lat licząc od dnia wydania pierwszej decyzji Ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 2b i ust. 12. Po upływie tego okresu prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e i 13, wygasa.”*
- 20) Zastrzeżenia Naczelnej Rady Lekarskiej budzi także dodawany art. 7 ust. 21a ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Przepis ten nakłada na okręgowe

radę lekarskie i Naczelną Radę Lekarską obowiązek informowania Ministra Zdrowia o wszelkich rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, wydanych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza oraz przekazania kopii tych rozstrzygnięć. Jest to zdublowanie przepisu art. 7 ust. 2e zdanie czwarte oraz art. 7 ust. 13 zdanie czwarte ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, które nakładają na samorząd lekarski obowiązki informacyjne w tym zakresie. Ponadto samorząd lekarski sprzeciwia się nakładaniu na jego organy dodatkowych obowiązków związanych z procedowaniem wniosków o przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarza w uproszczonych trybach, zwłaszcza w sytuacji, gdy takich dodatkowych obowiązków ustawa nie nakłada na osoby, które w tym trybie uzyskują dostęp do wykonywania zawodu lekarza.

Zdecydowany sprzeciw budzi także art. 21 ust. 2 projektu ustawy, który należy odczytywać jako próbę kolejnego przedłużania możliwości wydawania warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza obywatelom Ukrainy. Obywatele Ukrainy mieli możliwość ubiegania się na specjalnych zasadach o warunkowe prawo wykonywania zawodu lekarza – uprawnienie to było przyznane na okres 32 miesięcy od dnia wybuchu wojny w Ukrainie – okres 32 miesięcy upłynął dnia 24 października 2024 r. Przepis przejściowy art. 21 ust. 2 ustawy, który nakazuje liczyć 6-miesięczny termin na złożenie wniosku do okręgowej rady lekarskiej dopiero od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (planowane wejście w życie ustawy to 1 października 2025 r.), może stanowić niedopuszczalne obejście wcześniej uchwalonego prawa, które wygasło już możliwość uzyskiwania przez obywateli Ukrainy warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza. W rezultacie 32-miesięczny okres, w którym obywatele Ukrainy mogli ubiegać się o warunkowe prawo wykonywania zawodu, stanie się fikcją, ponieważ zostanie przedłużony o dalsze 17 miesięcy.

W podsumowaniu powyższych uwag Naczelna Rada Lekarska postuluje, aby Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odstąpił od dokonywania projektowanych zmian w ustawie o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz przepisu przejściowego, o którym mowa w art. 21 projektu opiniowanej ustawy, i złożył propozycję uchylecia przepisów

zezwalających na uzyskanie uprawnień zawodowych lekarza w obu uproszczonych trybach – z poszanowaniem praw nabytych, dla osób, które uzyskały już te uprawnienia. Propozycje przepisów, które likwidują uproszczone tryby nabywania uprawnień zawodowych lekarza, Naczelna Rada Lekarska zamieściła w swoim apelu Nr 1/25/IX z dnia 6 marca 2025 r. i wnosi o ich wykorzystanie w dalszych pracach legislacyjnych nad projektem ustawy.

Zastrzeżenia samorządu lekarskiego do projektu ustawy dotyczą również proponowanych rozwiązań w zakresie ograniczenia dostępu obywateli Ukrainy do świadczeń opieki zdrowotnej. Projekt ustawy przewiduje zmiany w art. 37 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy polegające na tym, że obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie tejże ustawy, będzie uprawniony do opieki medycznej udzielanej w Polsce, pod warunkiem spełniania wymogów określonych w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Środowisko lekarskie obawia się, że tak daleko idące ograniczenia (decydujące byłoby co do zasady posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego obowiązkowego lub dobrowolnego) mogłyby w pewnych sytuacjach prowadzić do trudnych ze względów społecznych i obciążających etykę lekarską sytuacji braku dostępu do pomocy medycznej osób tego potrzebujących, w szczególności, które znajdują się w stanie zagrożenia życia czy zdrowia.

SEKRETARZ

Grzegorz Wrona

PREZES

Łukasz Jankowski

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 22 września 2025 r.

BSA III.021.39.2025

Szanowny Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 1 września 2025 r., znak: SPS-III.020.252.6.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw*.

Z poważaniem,

WZ.

Wiesław Koziół
Prezes Sądu Najwyższego
kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-III.020.252.16.2025*

Data wpływu *23.09.*

BSA.III.021.39.2025

UWAGI

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw

Wprowadzenie

Pismem z dnia 1 września 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego drogą elektroniczną w tym samym dniu, Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu zwrócił się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z prośbą o przedstawienie opinii dotyczącej przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

Główne założenia projektu

Opiniowany projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw ma na celu, jak wskazano w jego uzasadnieniu, przede wszystkim: „uszczelnienie oraz zmianę warunków udzielania pomocy przez Rzeczpospolitą Polską dla obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. Projekt ustawy, przewiduje przedłużenie okresu obowiązywania oraz modyfikację niektórych rozwiązań prawnych, w tym związanych z dostępem obywateli Ukrainy do świadczeń do rynku pracy, edukacji, świadczeń zdrowotnych, świadczeń na rzecz rodzin i świadczeń socjalnych oraz możliwości pobytu osób należących do grup wrażliwych w obiektach zbiorowego zakwaterowania. W szczególności przedłożona inicjatywa ustawodawcza ma na celu: 1) zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, zarówno dla obywateli Polski, jak i obywateli innych państw, w tym Ukrainy przebywających legalnie na terenie Polski; 2) zmianę kryteriów przyznawania obywatelom Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, wypłacane rodzicom i opiekunom na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia zwane jako „800 plus””.

W uzasadnieniu projektu wskazano, że potrzeba jego przedłożenia wynika z konieczności rezygnacji z uprzywilejowania obywateli Ukrainy w dostępie do opieki zdrowotnej istniejącego w stosunku do obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, a także z trudnej sytuacji budżetowej (pogłębiającego się deficytu budżetowego).

Projekt ustawy zawiera rozwiązania także m.in. w zakresie zmian w kodeksie karnym – zawiera propozycję zmiany art. 256 § 1a, który ma otrzymać brzmienie: „Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską, ideologię Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów, frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.” oraz art. 264 § 2 i 3, który ma otrzymać brzmienie: „§ 2. Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępów lub we współdziałaniu z innymi osobami, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5. § 3. Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.”.

Uwagi dotyczące zawartych w projekcie rozwiązań

1. Treść projektu i motywy jego przedstawienia jedynie w niewielkim stopniu odnoszą się do tej sfery właściwości Sądu Najwyższego w zakresie opiniowania projektów aktów prawnych, o której mowa w art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Na kwestię tę zwracano już uwagę we wcześniejszych opiniach dotyczących ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa i nowelizacji tej ustawy (opinie z dnia 8 marca 2022 r., BSA I.021.17.2022, z dnia 17 stycznia 2023 r., BSA IV.021.17.2022 i z dnia 15 kwietnia 2024 r., BSA III.021.11.2024).
2. Przed podjęciem dalszych prac nad projektem należy uwzględnić, że Sejm RP w dniu 12 września 2025 r. uchwalił ustawę o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk nr 1685) a w dniu 17 września 2025 r. Senat nie wniósł poprawek do tego projektu. Uchwalony akt prawny i opiniowany projekt w istotnej części dotyczą tej samej materii.
3. Pewne wątpliwości budzi kwestia proponowanych w projekcie rozwiązań w zakresie przepisów przejściowych dla osób znajdujących się w toku trwających terapii medycznych finansowanych ze środków publicznych, np. terapii onkologicznych. Zgodnie z art. 68 ust. 1 Konstytucji RP „każdy ma prawo do ochrony zdrowia”. Trybunał Konstytucyjny wskazuje w swoim orzecznictwie, że z art. 68 ust. 1 Konstytucji RP, którego adresatem jest każdy człowiek wynika podmiotowe prawo jednostki do ochrony zdrowia. Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że: „Treścią prawa do ochrony zdrowia nie jest naturalnie jakiś abstrakcyjnie określony (i w gruncie rzeczy niedefiniowalny – o czym niżej) stan „zdrowia” poszczególnych jednostek, ale możliwość korzystania z systemu ochrony zdrowia, funkcjonalnie ukierunkowanego na zwalczanie i zapobieganie chorobom, urazom i niepełnosprawności. Norma art. 68 ust. 1 Konstytucji nie przesądza konstrukcji tego systemu jako całości ani jego poszczególnych elementów: charakteru prawnego źródeł finansowania świadczeń zdrowotnych, charakteru i struktury płatnika (płatników) tych świadczeń czy też struktury własnościowej świadczeniodawców. Pewne ograniczenia swobody ustawodawcy w tym zakresie mogą jednak wynikać z innych konstytucyjnych zasad lub wartości. Z obowiązku rzeczywistego zapewnienia przez władze publiczne warunków realizacji prawa do ochrony zdrowia, które nie może być traktowane jako uprawnienie iluzoryczne bądź czysto potencjalne, wynika jednak wymaganie, iż system ten – jako całość – musi być efektywny” – wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., K 14/03, OTK ZU 1A/2004, poz. 1. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca, któremu przysługuje swoboda regulacyjna (por. J. Węglińska, *Zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i do stanowionego przez nie prawa jako dyrektywa poprawnej legislacji*, Prawo w Działaniu 2020, nr 42, s. 180), uchwalając nowe przepisy powinien przestrzegać wynikającej z art. 2 Konstytucji RP zasady ochrony interesów w toku (która odnosi się także do cudzoziemców – por. art. 37 Konstytucji RP i odwołujący się do art. 2 Konstytucji RP wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 maja 2003 r., K 39/01). Zasada ochrony interesów w toku „zapewnia ochronę jednostki w sytuacjach, w których rozpoczęła ona określone przedsięwzięcia na gruncie dotychczasowych przepisów” – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 czerwca 2002 r., K 45/01. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się także, iż: „Ustawodawca, dokonując kolejnych modyfikacji stanu prawnego, nie może tracić z pola widzenia interesów, które ukształtowały się przed dokonaniem zmiany stanu prawnego. Trybunał Konstytucyjny analizował znaczenie nakazu ochrony interesów w toku w wyroku z 25 listopada 1997 r., sygn. K 26/97. Trybunał Konstytucyjny zwracał wówczas uwagę, że nakaz ten nie ma charakteru bezwzględного. Powołana zasada ma jednak bardziej kategorię charakteru, jeżeli spełnione zostały trzy warunki: 1) ustawodawca wyznaczył pewne ramy czasowe, w których jednostka może realizować określone przedsięwzięcie według z góry ustalonych reguł, w zaufaniu, że ustalone reguły nie zostaną zmienione, 2) dane przedsięwzięcie ma charakter rozłożony

w czasie, a jednocześnie, 3) jednostka faktycznie rozpoczęła realizację danego przedsięwzięcia” – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2001 r., K 27/00; P. Chybalski, *Konstytucyjna zasada ochrony zaufania obywateli do państwa*, Zeszyty Prawnicze 2023, nr 4, s. 70; L. Staniszevska, *Naruszenie zasad ochrony interesów w toku uzasadnionych oczekiwań w wybranych przykładach materialnego prawa administracyjnego*, Studia Prawnoustrojowe 2024, nr 66, s. 497–498.

Wydaje się, że rozważenia w toku dalszych prac nad projektem wymaga implementacja rozwiązań chroniących prawo do świadczeń osób, które rozpoczęły terapie np. onkologiczne lub uczestniczą w programach lekowych, tak aby nie doprowadzić do ryzyka dla zdrowia płynącego z ewentualnego przerwania leczenia, które dana osoba rozpoczęła w zaufaniu do dotychczasowych rozwiązań prawnych/finansowych.

4. Wątpliwości budzić może i wymagać dalszych analiz także zawarta w projekcie zmiana art. 256 § 1a k.k. Wprawdzie wydaje się, że określenie „ideologia Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej” spełnia wymogi określoności przepisów prawa karnego (por. szczegółową analizę orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego zawartą w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2019 r., K 1/18, w którym Trybunał Konstytucyjny przyjął, że pojęcie „ukraińskich nacjonalistów” wymogu określoności nie spełnia), to wydaje się, że obecne ujęcie przepisu, w którym mowa zarówno o faszyzmie jak i o „ideologii nawołującej do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne” może być wystarczające dla osiągnięcia założonych celów, które są w pełni uzasadnione także w świetle art. 10 ust. 2 EKPCz (por. M. Czechowska, *Zakaz propagowania ustrojów totalitarnych oraz nawoływania do nienawiści a międzynarodowe standardy wolności słowa – uwagi na kanwie orzecznictwa ETPCz*, Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego 2020, nr 2, s. 113). W piśmiennictwie wskazuje się, że „profil ideowy i praktyka funkcjonowania OUN-B sytuowały tę organizację bardzo blisko faszyzmu (M. Młynarczyk, *Czy istnieje „naród banderowski”? Zastępcze określenia grup ludności w postępowaniach o przestępstwa motywowane uprzedzeniami*, Prokuratura i Prawo 2025, nr 6, s. 139 i n., Legalis). Wydaje się, że zmiany art. 256 § 1a k.k. powinny być poprzedzone dalszymi analizami w toku prac legislacyjnych w celu ustalenia, czy obecne rozwiązanie legislacyjne nie zapewnia wystarczającego poziomu ochrony dobrom jej wymagającym.
5. Wydaje się, iż w toku dalszych prac nad projektem usunięte powinny zostać pewne nieścisłości, jak np. data 1 grudnia 2026 zamiast 1 grudnia 2025 w art. 17 ust. 3 opiniowanego projektu.

Konkluzja

Przeprowadzona analiza rozwiązań zawartych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, wskazuje na potrzebę rozważenia dokonania w opiniowanym projekcie omówionych powyżej zmian.